

~~W 2002~~
XXXXXX
DAGBOK

DAGBOK 2005

17 november-12 januari

Stressig sista dag på SASNET före veckan, ety jag bestämde mig för att färd till Nyheterbrev, där var resplan finns till följande 17
 Hade hoppats komma hem tidigt, men blev kvar först kl 16. Men de händer det här - daddat över all vital info till powerboken
 På fm gjorde kommandringarna på Sydasiatiska sidan och skubade över till Katarina och Lisele. Ajit Roy text skickad till Bili för översättning.
 Hälsade på Arne o Jesd som blev väldigt glada för besöket.
 Packat upp väska redan, och handlat på Doms. Att pizze fr. Orvesvi o Lise middag (så häpnig blev till för lunch). Fixade räkningarna, arkivering av sk. ek. Resfeber. Till söngs 22.40, men svårt att sova.

TORS DAG
Naemi
Naima
321

Staffan & Lars flyger till Indien, avfärd fr. Kastrup 7.15. Upp 4.10, te, Staffan kom taxi 4.45, till Malmo 18
 (Gulf Air) Frankfurt m. SAS, avfärd 7.15 merheit
 Tror inte vara på väg, men låg i Kastrup. Frankfurt's fjällesflygplats, tag till rätt terminal, myntmaskin i säkerhetskontrollen, avfärd 11.20 till 11.45, dåliga platen på platen, utlände i mitta. 9 timmars resa, varar så snart släppte på Bahrain flygplats till Mascot. Där vänta 4 timmar. Jag handlar mat, men lyckades köpa griller för rupees i lokaler. Satt sen i fik o drack vatten, Staffan o L. Avfärd 3.10 lokal tid - nytt plan till Kolkata. När gick de jag sova med nyfikenhet ögonmask o uppkläddar kuddar, ha.
 Läste Frontline, Outlook och Ny Tid på resan, men mest gästade jag ut efter en hektisk tid.

FREDAG
Lillemor
Moa
322

Ankommer Kolkata kl 0830. F.f.g. nya utskick, utskick Bo på Tala Park och jag utnyttjade mitt P10-19
 Turin natta på flygplatsen. Angevänt snart klimat, taxi till Tala Park 19
 Trodde, svettig efter resan. Varmt nattgärdade av Mania, Pally, Banga, Panonita o Bangul. Elisabet
 Efter frukost lede sig Staffan o jag ut i ledet. Trodde inte jag skulle återkommit mer Lisbet
 så fort, men efter jag stigit upp kl 13 så ett kitchencenter var jag ok.
 E.v. fixade indiskt telefonnummer (Airtel) med Bangul hyresbyrå. Ringde Barbra D. vid, med Mania. Vår po tchet i utskickingen - händer i öra Lense.
 Kväll - ljudne på höllaps utnyttjning, Ranas kassabrans för Mania, siffle sög. Satt i läge. Banga, Panonita o Rijs med det, och så Miska sa hälsade oss. Taxi dit *

LÖRDAG
Elisabet
Lisbet
323

Lunch med Sweepna på Tala Park Domssöndagen 20
 (11.20) kl 13.30 kom hem Mattan Pally legat rjag belärd Pontus
 Upp vid 9.10. Behaglig morgon, ej juttlag. Frukost. 206 324
 Med Bangul t. Internet-cafe, Staffan kallade morit. Hinner, Turbo o Mania (ovi) hälsade på. Sweepna kom och printade oavbrutet i två timmar
 Middag hos Ajit Roy) inställt då Ajit kom från bilvärd svårt gysk.
 Mötet Staffan - Linda helle Mania hufvudsaken på restaurang i Park park - od
 Bangul i villets väg för att köpa sex Ed.
 Ringt från Barbra. Bilk o Mania hälsade på, sög bilder på m. data
 kl 19 ut o köpte 10 pils på Ice & Spice på Northern Avenue. Pravn chils, mulla. Billigt. 1150 rupees för alla. Her 2190, drack öl

SÖNDAG
Pontus
Marina
324

Vecka 47

November

V	M	T	O	T	F	L	S
44	1	2	3	4	5	6	
45	7	8	9	10	11	12	13
46	14	15	16	17	18	19	20
47	21	22	23	24	25	26	27
48	28	29	30				

Fredag natt / i kade ved Røde Køjellets skivensley! Bed Ahmed sluttes det på lørdagen. Kon fra 5/12.

En radikal är en man som står stadigt med båda fötterna i tomma luften.
Franklin D. Roosevelt

21

MÅNDAG
Helga
Olga
325

Staffen fördela på Asiatic Society kl 16.

Mycket bra. Efteråt line i schidorenen rae. Alle hände till Annede e Munsho - Mishon kom o fyrrmede.

Calcutta University, träffa rektor kl 18, träffa Swagata kl 19.5.

14-30 Historiske last, Arun Banerjee og kollega

med Sogul Gandhi, Raj Bhawan 18.00. Trunket. Med komo

in i givne norvpalebet. Inad med militoren som jobbede alorfa, 19.30 till

Tog (Dorfeeling Mail) kl 22.15. Take Park.

Trasset med hylfette. Med Tatu till resedgrø på Wardenoo Street, taxi 9.45.

Tatu fik taglyf ellene på e... Flyghylfette fik vi 21.45 på tog et an hariv. Mass-fel!

22

TISDAG
Cecilia
Sissela
326

Ank. Silignur 08.40 Chandanabishd cha mette på jørn v-gubidieren i MSP. Kløde till University guesthouse.

Møte på North Bengal University 11.30 - 13.30. Aulan, 70-let, massen av behøsserede. Kemisten Basudil Basu som bodde i land 1994-96 og en vår purge jørn og et år, en professor var. drevet med helt gog brane på gæstehuset.

Tog vidane till Suwahati, ankl 23.45 rett tid, men vi kom into fra forren 3.30 på natten. Suro regnates under første delen av reisen, men sin blev det hollsend. Regn på vege. Ringdet. Marie i Sikken!

23

ONSDAG
Klemens

Suwahati. Katt søm, men rett pigg enda på degen.

Frukt i Yellow Table, Hotel Chandnank matstol kl 9.30. Gott

Bil fra 327 AND Institute kom og hentede oss kl 11, den for ranna kom vi kolleie god Henschen gøbbe med de feblitig-flyghylf ellene vi fott fr. Deltu.

Till Gandhi University, og et møte med Prof. Bezbach og jørnkom på Dept. of Economics. Mycket bra.

Drevet kl vidane, øve Brahmagupta-veiden, till IIT Suwahati, da vi valges av Dr. Chandan Mehera.

Upp 7, frukost och sedan för Staffen och jag till Wamschky's Durga-Tempel. Fantastisk upplevelse, så jag kommer tillbaka för Zacs bok 'Guru'. Hotellet led dit o tillbaka. Vän gratta, Dingas skote.

24 TORSDAG
Gudrun
Rune
828

Sawad Ahmed till hotellet kl 11, tog oss till OND Institute for Social Change Välkomnade med presenter. Bra möte med forskarna där. Presenter, lunch.

Till Shillong med taxi, hyrd från och tillbaka. I väg för OND, väcker väg upp genom berg. Anammas. I Shillong prövar vi University Street House, hörde vi be, fick hjälpa oss kalla oss förde med i bilen. Prof. Nuntara mötte där. Fridfullt i balshespelevoxt campus. Mycket medelom

Shillong

Frukost hemma hos Nuntara. Staffen fick ryggsäck med kl 11 till universitetet för möte med forskare. Träffade Dr. Subba, Beggs kompis.

25 FREDAG
Katarina
Katja
329

Rundtur i Shillong. Klassiska hotellet, ut Mullygafors i ryggsäck, med chockfärd till fantastiska Tanglora, Rita's mamma. Träffade Träffade system Josephine. Tillbaka till Suwahati kl 16.

Ater Suwahati, ut Hotel Landmark på B. Barsook Rd. kl 19.

Middag med Ahmed på hotellet.

Resa Suwahati - ~~Wamschky's~~ West Bengal
Express kl 9:00 Coch Behan → 13:55

26 LÖRDAG
Linus

Dr. Samanta fr. NBH möte oss med kl, och köra oss genom Doors till Jyggan. En timme senare från oss i Coch. Efter lunch runt vat Bhutan. Märkt, kl 19 från Phantshoby, uten gränshäls all. Visste of var gräns o hotell var - när ryggsäck en åter till CBS, Karim Sadas, en gear besked. Hotell Dryk. Spännande var i Bhutan

Till Phantshoby, Bhutan - Visum erhålls vid gränsen.

At på hotellet o drack whisky o öl, med våra båda väskor Sawden här och o där tillade oss

Till Thimphu med bil

11 advent

27 SÖNDAG
Astrid
Asta
331

kl 9 till indiska gränskontrollen för att få ut resestämpel, till Bhutan för att få våra visum instämplade. Hade rätt / ab i r o jag fick o till fulgint i slan först.

Spant i park, böghytan och pilkastare. Fantastiskt för resan. slan för lunch. Sanne för väg, för vattenkraftverk, önskar med väg. I Thimphu inbjudande Jenny's Resort, med Wahl över slan. Restaurang, mat, öl.

Vecka 48

November

V	M	T	O	T	F	L	S
44	1	2	3	4	5	6	
45	7	8	9	10	11	12	13
46	14	15	16	17	18	19	20
47	21	22	23	24	25	26	27
48	28	29	30				

Jag fruktar tre avoga
tidningar mer än tusen
bajonetter.
Napoleon

28

MÅNDAG

Malte

332

Thimphu - 2^a på morgon - +19 på dag

Besöka institutioner, med bl. utbildningsministeriet, tryck-
dam. Sedan även myndighet, gällande riktade lörd och kung-

Centre for Dhule Studies, hjälpte Namu Galay. Efter möte här till Namu
Ure, föreslår på lunch i hans hus högt upp i öst kungens administrativbyggnad.

Universitetet, rektor berättar om vi hjälpte registrera, tråkig historia - Prom-
vade runt på Royal Institute of Management. Därefter till hotellet.

Bodade stenkärl på hotellet, med vana stenen. Skrev vykort och
kallade inkret. Middag i restaurang.

29

TISDAG

Sune

333

Till Paro på f.m., efter att först ha tittat

på julkalendern i Thimphu, general besöks -

2 timmar bilfärd. Paro ett stort museum, med vacker hus.
Inventerade på resor utomlands, men först för vi till Nationalmuseum högt
uppe på en kulle nära Dzong (fästet). Efter lunch tur med bilen till fästet
och berg, med buddhistiska högtalare på klipporna.

Alexander, vade runt, häpna Guru Rinpoche-avbild och skickade vykort på posten.
Till hotellet - julkade med all sinne, och lägga in degen bilde på
datan. Kväll - middag i lugnande restaurangbyggnad.

30

ONSDAG

Andreas

Anders

334

Flyg Paro-Kathmandu med Druk Air 9:30,

och 10:15. Underbara vy över Himalaya, fotograferade

och fick fina bilder. Vacker flygplats, dit bl. \$7.50

Försvand av bild, färd i Kathmandu 11:30. Skaffade visum, 30 \$.

Mötes av T.N. Dhachal och en annan Dhachal, bl. sidokrossar

Bonthe Just House, vid Bonthehan, 15 \$/natt.

Med Dhachal till staden, på lunch på tråkig restaurang, med mycket berättelse.

Kl 13 till Management Campus, där studenterna tar en viktade. Vårmt

innehållande och så möte i aulan. Hederstal och presenter till oss, på se

he SANNET - presentationmöte. Därefter till pigan - i stället vidare

till Kiratipur Campus. Möte på Centre for Nepal and Asian Studies, CNA

Så ~~ett~~ runt på campus.

November - December 2005

F.m. möte med ~~Social Science Baha~~. Dhahal med oss

Taxi dit.
TORSDAG
Oskar
Ossian
336

Därifrån till K.M.C, Culture, Heritage & Tourism Dept., Mr. Shrestha, 309 p
rätt i gannan.

VIP - besök till Durba Square. Träffade man från Rana Govinda, se
sen tog oss med till Bhaktapur. Slappa belak utvärdering f.e. lunch på
New era - restaurang, med ett professionellt runt i Bhaktapur, vilken ta på
våra aktiviteter som de var i dem. Ale t. Kathmandu, riksgeograf, h. h.

Rupa Durgals hollig. Träffade Reshma, så set med man uppvaktade Rupa
med program i kvant. Massan av folk, Niwasthology med mest av vinsten.

Visat ~~Social Science Baha~~. Dhahal med oss
Development Network - Raj Manandha.

2 Höglands gästare i Södavärd
2 FREDAG
Beata
Beatrice
336

Därifrån 11.30 träffa rektor på Tribhuvan University. Jättegodt, ~~lunch~~
Så till RECAST, TU: forskning centrum för naturvetenskap.

Med Dhahal till Thamel, Kathmandu Guest House. At lunch ute.
Här har vi med jag med omfärd på hans resplan. Mail från Hennes
16.30 på TU:s teaching hospital, med två lära, vill omhändertaga

Kvällen, alla restauranger i läkten stängde, så vi tog taxi ner till
sten och köpte kinor på Anugurus Hotel kl 21.30, genom nya lockiga gator,
runt Bondhuvatti allt stängt för natten kl 21.

Staffens förslag - på Nars and College kl 9. Nära kända
ambassaden, taxi dit efter. Jätteh. sen har vi, utser de sl
delt Dhahal med oss, med oss på 1/h

3 LÖRDAG
dia

Till hotellet Bondhuvatti 12.30 - Bubba ringde. En s. Manojit, Fakhri
dell i ca 100! Övrigt.

Flyg Kathmandu - Dhaka med Biman 16.55, nej 4 timmar förväntas
kl 21. kög - köer o hyndat först, så låg tvid vänta,

kon från till Dhaka 22.15. Här vi var igen gästbott och uter och föll
en prepaid taxi (500 rps) till Banani, om flygplatsen med det de efter
Dopo på Add Harmony guest house i Banani. gata 13, hus 137, som är Rita
Afzans och Segun Gachet! Övrigt, g held. Det var en Staffen.

Dhaka University. Till rektor Green ² med 9.30, med ett
Dept of Chemistry f.m. öppnat. Segun väntade dit oss
dell med Mahizman när hjälper utlämna för en möte
sa jag ringt på f.m. Taxi i Curzon Hall, Science Campus. 150-stöd.
En Rita Afzan. Lunch på en restaurang i stan, Mazi Matta Ahmed kon

4 SÖNDAG
Barbara
Barbro
338

Möte på BIDS 14.30, förmed avtorka till Bangladesh Nyg.
Lita hälsat möte, de ville uter vid SNW Et kon gör uter på den.
Efteråt, lände vill på taxi, och för hen till Banani.

Fruktlördag happl i Dhaka.
Här och jobba.

Vecka 49

Soll på gatorna på landet o öppnade på kassorna i butikerna. Vi slutat med svarta fullskott 11-dox lagning. Vi spara på a till till för klippa stulle

December
V M T O T F L
48 1 2 3 4
49 5 6 7 8 9 10 11
50 12 13 14 15 16 17 18
51 19 20 21 22 23 24 25
52 26 27 28 29 30 31

* Ochoygt dygna i skolorna, PhD i Sverige 1991, Mark-Aha-blans protege. - Sverige, utpresad av för mig. Ochoygt vade lita hallegge hos lita föreläsare för BMRG.

Meete med forskare, studenter, en gull julleha, speciellt de de fish bone att jag var gull med. bezzarish ju.

M 17 Staffan har med bilen till Birdeh. Försvant dock med följande bilen till stad och väntade. Staffan som när har har upprulle habitationer. Men mätte upprade allt - över till på en av Alis hulten. e omkvarn har bygg upp med ställe omländ till bledish och byg i hult musikbutik efter till. var - va. Mest, när o intressant. kille som lott i Sverige i 15 år, hundra år tiller kille, holländsk språkbruksgen.

Politik är konsten att hindra människorna från att blanda sig i det som angår dem. Paul Valéry

5

MÅNDAG
Sven

Besöka Jhangirnagan University, Savar.

Hyrt bil för hela vecka 9-22, 2000 taka.

Först höge varshiljett till Staffan, Sveredine Volvo-bussar. dag till hära dit. Så ut i en stor od Asian Highway för tegefledshar till Savar. Varant vilkonne. Meete med lärarna i rektors kontor. Träffade Ghulam Hassan, som var med på den chajenssen. Följde med honom till Social Services dept. Mycket om för islamsk och bömbom som drabbat Bangladesh. Bashir Ahmed från lifet om på lunch idera, tagna. M 13 efter drukt Dheh Till Birdeh-sjukhuset där vi hade tid med dragnat Alis. Staffan dock ej med-har till sociala gäst istället. Jag där för spår på Birdeh hela e m *

6

TISDAG
Nikolaus
Niklas
340

Finlands självständighetsdag
Flyga till Sylhet m. GMB Airlines 9.05-9.55. Försvant

Staffan flyga till Rajshahi - inställt. Istället buss 9.30.

Från Sylhet 10.30, taxi till hotell. Polash-din jag var enligt 1400 taka. Bed den vilge Regent Hotel Chandernagore, som kontat. Han och Shivan har kl 11 o köndade mig. Följande lita stad som jag varade för 1982. Meete kl 12 med stud. i dragne på Sylhet University of Science & Technology. Meete kl 12 med forskare för alla i chuddele. Professors i Chemical Engineering omyer Dept of Environmental Engineering - Social Work dept kl 15 ute. druch. Promenad - Regent. Spishigan - ont i örat - fish receipt. M 18 Kulturförlo, Chensad Eng. Dept 12 or. Jag ledare (Sjög Tomo Holo Shara...) med rektor. M 19 till hotell. Euser i nattale på Shivan. Shivan om dragnat Alis - dr ont i örat hots orandroyten. Shivan blant. M 10 kon Regent ok shivan om chudde mig. Chudde ut ok so för vi med

7

ONSDAG
Angela
Angelika
341

antorskhet för signbeeringar i Sylhet. För till klädbutik i basen som sålde

Manguri-saris och shal - en lita grupp manguris från här. Köpte en sari för 750 taka och en för 400. Sedan cykelrikshar ut i stan, besökte en teplantage från 1854, vendade runt o fotografade. Cykels höge te en glatgeföman, när an löpke - modlek ef bra mig. Så med flygplanen, när först fiska på Parjatan Hotel. kl 13.10 Flygplanen över internatelle arge ja, när jag så blant i riket med GMB. Ko till Dheh kl 15, en timme sen, tog taxi till Banani med chaffis - föröchte bluffe mig. Staffan ater på Rajshahi med Bina - flyg, tog sig direkt till Sv-Ambassaden. Jag dröndet helt o vilde - ont i örat. M 19 bjndra till Olat o Vreka Resberg. Antorskhet till Subhan 2 där de bor. (FORTS.)

7. december forts. Märkligt stad Dhaka med total avsaknad av handels-
vägskylt/sandis ~~text~~ symboler i gatubilden, istället värtärbild o moderat i total
konstrik mot det djupa o med nappsteten o fallhet över under.

Kon till Risblags lugnet i nytt bostadskomplex, stor flöt väring där olaf-vind
kon med två barn. Anne Green från Svalarna visade där, och så hon o tff i
jubla på enbassaden, Helena Tunving, som julkort på Svenska Digtbladet på 80-talet,
med engelsk märke som julkort för Financial Times i Stockholm.

Trevlig kväll med scartal o Arbetet med Helena, hon kände Berkl Johansson, som
hon var väste den vidare. Sino zonic. Middag med vin. Allt vare koppa o
inte slaffan ~~text~~ med sprid i kroppen totalt dag över all konversation, jag fick
nästan inte en syl i vädet. Irriterad när hon utifrån sina 10 dagar i Bhandu
och Nepal vet 'sauranga' - lugnet chous för att prata med Viveka o journalistik, men
fanns eller mina reser i Bangladesh.

Var till 22.45. Inga taxi till 10 tog på, men Anne som och hon i Banani,
sag till att vi tog en cykelväska där hon satt på ryggsäcken med hona vidare
över mina. 100 takas betalade vi för att hon var till vårt 'hen' hos
Rita o Segui på gata 13, hus 137, två Wanta från Banani märke.

8 december forts. Bengaledesiska handelspresidenten och hunden,
affär som lukan utemånga och så enligt Segui ägs av BRAC (Segui gata
med BRAC:s affärsverksamhet). Måtte i alle fall en exotiska och en blanka
(cynta) att ge som present till Rita på kvällen.

Sista kvällen i Dhaka - Rita ljod på middag, fisk o matton.
Sedan vidare slaffan sin Tansil Nedh - gow gaw presentbilar för den, med
jag satt o siken dag och i vandaggrunden - in i en tjänstskivna satta
vagn var utgjord och jag gick till segui vid 23. Slaffan hade därmed
med segui (hon behövs o i utvisning varje kväll tygtrödet sa!) men hon satt
och läste Manikkas bok som jag hade med på vägen.

På ICDDR/B fick vi förresten tillgång till Internet med bredband, och jag
blev glad när jag fick höra att Bengt Hall fått till hem m. USB-minnet i
värdags och kommit skrivningen till Mollisandra.

9 december forts. Påhängande med tiggare som kraspa på tillfärd, rutor
Allt världst märke med prate o forskningprojekt o produktivitet och utvaga fria o
myndig arbetare. Sambodist sociologiprofessor, rotarian och bingogillare på
Challegang Club, märklig person. Alla hotellet 21.30. Beställde två luncher o 1 gen
hottelpersonalen - kon 2 33000 takas Heronhan i 400 takas (50 kronor).

Kallade hotel - tv - kina, Sydhorea, Indo-esia, Sandianabla och så alla indisk
o bengaledesiska beale.

10 december forts. Kl 16 kon Simon, och följde med slaffan och mig på en
strandpromenad. Mycket solstolar och bengaledesiska myggnar för och f. us lffs.
Fick diarié, hann in på det senaste hotellet i stan, Sea Shell.

Där har vi och vänt nu på kvällen och allt middag. Tog underhand ged
pepparstek för 300 takas (extremt dyrt när det maträtter på andra restauran-
vagen till jag i upp till nu i 100 takas). Tige o för Singapore till,

verkade 250 tals styck. Jag gick sen hem och väntar på att Birba ska
ringa (Staffan har på Sea Jull, stället är visst i baren). Medan är 22.45,
5 timmar före sin ring. Både några dagar till Birba, Mattias och Daniel
flyger till Kolhata. I kväll är det Røde Megallets julkoncert, höjpas det
att ha med shivonia.

Staffan har skrivit klart texten av Bangladesh politisk-laget och alla
sina respekt, och jag är också klar. Skönt, när sen tillhåller förslor
nytt redigeringarbete från respektarna har lagas ut på nätet.

11 december /arb - Mail från Bengt Hall - konserter igen gott ha,
när lite publik. 30 shivonia sålda med nöd-enslag, resten trycks till jul.
Mail från Tomas hälsningar - jagon behövs över sällskapet i en vecka, jaguar,
14 föreläsningar Birba.



mogonen, hade
delgen.

ndator, och
ner till den
Jag o Mattias

den av Brahman
roger. Skulle
vi en mystologi
med mystik

December 2005

TORS DAG
Virginia

342

ans tache van siken ve ved bloucon. So nejde he a weel wlen 22.45.
BOMBADAD av islamote po abhe platse i landet! Systematisk bombe
Heldag på ICDDR,B, f.d. Kolerasjukhuset i Mohakhali.
Program för dagen 9-17 utgörelse av Hefuzza Rahman, so-
despiterade i den högre 1999 (hanna Mark-Tandell). Anteriks he dst fo in
Banani, ej sönst till löst. Runnt o besökte olika avdelningar o snackade med
forskare o ssg laboranter. Träffade högste chefen Detid Sach-sen i måndags tog ent
Billa Mehrotra (Sules) (därför vi fick ändra värt program). Möjga forskare utbildade
i Sverige, utbildningst meten med bloucon, utbildade (och Sverige bekanta ständel)
2 av Åke Persson van också här, med Marie Vekter och en kvinna från Sverige, Radio.
Jag nådde inte för, men efter lunch pchot o cola blev jag bättre o kunde de ut
kl 17, fick skifta hem med ICDDR-B-lit, först till Raang-offer som sällat (FORTS)

FREDAG
Anna

343

Flyga Dhaka - Chittagong 10.20-11.10, GMA Airlines.
Vårt flyg till för i måndags kan en körde oss till flygplatsen,
vede kl 8 då vi va klarna. Därför vänta på flygplatsen, när vi läste
tidningarna o de senaste bombdöda med många döda. Alla o valiga.
Framme i Chittagong natto var beställda bil (genom resbyrå i Dhaka), och vi for till
Hotel Tower Inn i centrum. Dags väg längs hamnen (floden). Fint hotell, men
och när nästan nya gator. Run på 7:e våningen. Staffen ringde vår kontakt,
professor Imam Ali. Figa. bombhot mot Chittagong University ändrades, värt program.
F.m. vilade och skrev rapporten. Kl 19 hämtade Prof Ali oss och körde till Chittagong
Club från 1878. Exklusivt men ändå billigt i nattsalen, hem lyöd. (FORTS)

LÖRDAG
Malin Malena

344

Sov gott i luftkonditionerat rum, och på valten släppte Nobeldagen
en stor vaxpropp i västra öra - befrielse. Hörde knagget på öra
i går! Framme efter lunch, ensamma i nattsalen. Turisterna ha flytt landet.
Påskade ihop - när till med en väska på hotellet. Green Channels Seton kan
kl 9, med bil, chaufför och guide Sumant för för till Cox's Bazar.
TRM Cox's Bazar med bil, 3,5 timmes för på huv. först dockgen
smala gränder Chittagong, och så över Karnaughuli floden. Fotograferade jordbråk
på egen (vårskörd i full gång) Väl framme in på Hotel Medic, nära stranden.
Ringde Burin på land mobil och gav hotellnumret så han kunde ringa upp mig,
och ge namn-numret också. Lunch i restaurangen, vila (lite huvudvärk). (FORTS)

SÖNDAG
Daniel Daniela

345

Slyktsektetur i Cox Bazar - området med vår 31 advent
nyssida lit. Sedan for till Chittagong och hotell Tower Inn.
Checkade ut kl 9 och for med Sumon ut chaufför i luftkonditionerat bil, i
till barnesisk/anakansiska bredbisttumpet i Cox's Bazar, fr. 1700-talet.
Sedan för till Chittagong Trätt. Trafik kaos i trossgränder, m riksha o last-
kl 17 Prof Imam Ali ordnat möte med forskare o lärare från
Åter till Chittagong Chittagong University, på lokal i Stan. College.
15 lärare o 20 studenter på plats. Intresserade.
19 åter till hotellet, Ali kunde of for oss med till klubben i kväll (inga gäster).
Skrev mötesrapport (Staffen skrev, jag satt bredvid), middag luft-konemat.
Burin ringde - till restaurangen. Prutade även n. Hattling.
Måstade på eftermiddag en minut till hotellet! (FORTS)

① Döte o bjelkigt med tiden, sluff- och jag flydde med Sverige-ambassaderna
Vecka 50 till Tollygunge Club för John o sneek Trivlyst. MÅD med.
 Thunellbarnet & Belgachia o så takt

December * Säg mig grant arbetare ha ömme fört av familjen. 4 timmars vä-
 V M T O T F L S
 48 1 2 3 4
 49 5 6 7 8 9 10 11
 50 12 13 14 15 16 17 18
 51 19 20 21 22 23 24 25
 52 26 27 28 29 30 31

tan, satt två i cafeterian o läste. Sluffen skrev andhel på datorn
 Chedock in 12.30, sen väntan. En timme förändring till Kolkata
 Ahidin fungerar inte när neli telefön! Trats på en på hotellet
 måste jag leda med mina papper: Ma SMS fr. Harv all i egen
 skänk hämta oss, och all Tuten of be hot hotell, när reha-berende Host in-
 En ledare uppstår först när det finns ett följ.
 Ludwig Marcuse

② danch med Shashi, Unnesh Kirtika och Ranajit Sinha på 9, Ballgunge
 Place, för restaurang med chit begärligt mat på matsal. Banerit, re-
 naps, peller, etc.

12 MÅNDAG
 Alexander
 Alexis
 Staffen o Lars flyge GMB Airlines, Chittagong-Kolkata, stign-
 inge direktflyg då dessa ej gör måndagen. Sen i riktes Chit-
 tanga-Dhaka 9.05-9.55, och så Dhaka-Kolkata 14.20-14.50. Sedan kom
 o lygd på frukost. Bil t. flygplatser, väntan, t. Dhaka. över t. utroks, teurvalen *
 Till Tala Park M 18, efter att först ha vrigt fr hotell Host till väro ha-
 kelgeiserne inför internationat flygarna. Träffade Marie o Philippe
 Bo på Hotell Host, i ~~delat~~ town, ~~frukt~~ behot var ut Staffen och mig.

Taxi står till Host M 21, tog ut i nattklubbs-baren, sen hade oppet i
 23.30. daddat telefönen - vi gale Dewel o Mattias (Bubi på daturhuset).
 Charlie hämta min dator o skär på Pölygatan, förvaras i Reviggen med
 Madde till på

13 TISDAG
 Lucia
 Luciadagen Bubi, Mattias och Daniel flyger till
 Madde till på
 madde- och väro
 och hämtas. dännere helhelit 9.45, ja till Danielle kör dem till
 lunch med Prof. Santosh Choshi, Centre för Built Environment, Sand Boi
 Unnesh och så der. Hålpn - Sluffen till M. Bra sneek ①
 Rd.

14-17 Seminarium, Academy of Fine Arts: Changing Face of South Asia.
 Cities, on society, culture and environment. Staffen föreläsa, och jag talade om SASNET
 Marie o Philippe kom. Monka o Mahina, Sverige-ambassad. Paragisha o
 myggländsk diktare o presenterade på ch. Trött. Ferdinande Sandella.
 Effe t. Informaion Centre - siste dejet ved terehler-ubstallung med
 Bo på Host Hotel. Daddys aringar. Bubi o Mattias, Alin, Bange. ①

14 ONSDAG
 Sten
 Sixten
 Staffen och jag heldag på Jadavpur University, M 15 möte
 på Fathel i nygcentret (Asoke Bhattacharyya fixat möte). M 17 möte
 Dipanhan Chakrabarti på kemoingenjörsv. institutet. Och så höll
 Raktisane Choudhury på Indian Institute of Chemical Biology, 16.15
 F.m. check ut från Host. Staffen flygt hö- till Sverige, jag till Tala Park.
 Jag hem text (fortfarande Sandella och Staffen).
 (Kväll: Umgås med familjen på Tala Park). Staffen hem till Ajit Roy

Nej Air India-planer till London kan ej. Teknisk problem, när vi kan till flyg
 platser beshed oss att flyget skulle komma någon M 05.20 i Bubi, M 18
 bo på hotell vid London flygplat.
 Bra besök på Jadavpur - träffade rektor, Chakrabarty och
 chakrist first visade PR-gruppen

Bibls o MVD ankom Kolkata kl 10.20 (22 tim. försenad!), planer gdlst vi Delhi och Dhaka! Dptula Air India, Marie-Philippine v December 2005 och vilka - jag kunde det ej.

15 TORS DAG O Gottfrid

10.00 Besöka Swagnas institution, Dept. of South and South East Asian Studies, Alipore Campings. T-bana till Mallighat. Staffen hem med Swagnas bil. Efter möte i studenterna körd⁶⁹⁹ Swagnas till Park Street, jag tar bilen hem och fick träffa familjen, öka vänthet med ost, i men jag måste ta taxi till flygplatsen.

15.20 flyg Indian Air Lines Kolkata - Bhubaneswar 16.15 - 1 tid! Hårdast körde till mindre stad, mitt på flygplatsen av Arvind och jagad Mishra som tog mig till Swast Hotel, mitt i stan. Omhändertagen. Vag till hotellvaktens by Staffen tog till Patna på kvällen, 20.15 fr Sealdah) med två vännen
Mall - Internet surfade på hotellwebbsida, sen svagnas o i hotellkvarnen.

16 FREDAG Assar

Bhubaneswar. Fantastiskt fin dag, bokst för allt kanalen för
Book Release funktion kl 10 på Swast Hotel. Hedersgäst
mitt rum på bokslaget. Tus universitet rektorer, poeter o mög- / 350. Helt tal.
Utkal University of Culture kl 13. Möte med studenter o lärare.

Möte med Utkal Universitys (rektor kl 16), sociologen Prof Rjha Ray kl 19.30. Sedan möte med rektor. dand hos Arvind Mishra o jagad Mishra (2.200 5 rgnat) Sagnbesöket i Arvind o jagad till Kandagiri i utpo ledet till dem
Hälsa på Lars Henrik Ekstrand och Rika Ray, Sociologin i utskub
på Utkal University kl 14, sedan hem till dem. Händel kl 17 av LH.
Till dem ville utbud i stan. Sönd o svagnas, god middy. Repet fr. Times of India

17 LÖRDAG Stig

Flyg Bhubaneswar - Kolkata 13.40 - 14.35
(Staffen ökar från Patna 14.15). Foklörsmiljöarbete o poebare tidsat på kl 9.30. Arvind könlade den väg, för till
Ranivagns-templet fr 1600-talet, finaste i Bhulagan o Kalle bestans o. Hotellet, dedede ut - Arvind beladde ynnaf! (3.500 ryg).
Flygplatsen o jagad o andra kvinnliga heliga hem o tog från flygget i rätt tid. Treffade Stefan i Kolkata.
Middag hos Swagnas Bhattacharya på kvällen, hela familjen, även Ferdinando Sanderia dit, taxi 18.30. Hem 22.
Regen över!

Staffen flyger till Kochi, fr. Kolkata 10.35. 4 advent

18 SÖNDAG Abraham

Vilade, och var hemma hela dagen.
Barnen o Brv läste på sen eftermiddag
Till homeoprat på fm med Montoi: för mitt köppte väntens ra.
Föd mediciner att inte använde var tillförlitliga.
Ringde Eva Andersson i dand, öppna Mowes analysgörelshet (huvud i på judostiken).
Tillade på min bilde i datorn. Mitt-lade i Maries o Philippes Danjeelg-sökn-bilde.

2) Besöka Sibsagan över dagen, Ahom-folkets gamla huvudstad, 65 km från Jorhat.

22 TORSDAG
Natanael
Jonatan
356

Mulet, mycket på magen (häft) men ser skönt. Frakost 745, svög med bilen på utmärkt highway. I Sibsagan såg vi på Shiv-templet i Jogsagan, knagbygge gjord av jungern, stor tempelanläggning och så kungens palats, allt i tegel med gult av sand, ägg och mjölk. Allt i huvudet klock på restaurang i Sibsagan.

Ater till Jorhat och turist lodge 16.30. Däste bok, såg TV och vilade. Mathias & Daniel i sällskap.

När omt middag 20.30. Betalade för hotellet, 4 rum (ett för gudet + chow/ff), à 300 myc per natt.

Till Majuli Island, världens största flod-ö, med ^{Drottningens födelsedag} Bichmangura omkring sig. Känd för sina många vaishnava-kloster/temple, satsara, av vilka det finns 62 stycken (600 i hela Assam) och stor andel tribals - 40% missi rger.

23 FREDAG ●●●
Adam
357

För fr. Jorhat 7.30 till färjetorget där bilen, motor och utslan packades in i ett stort trängt för att få plats med så mycket som möjligt, svög 9.30 över lugna vatten. Jag satt på taket, övriga nere i salongen. Snack med turistbuss för Majuli, på väg fr. universitetet i Dibrugarh.

Framme 11.30, i Kamalabari samhälle. Sitt eroderade östränder längs vägen. March på en del restauranger, så till gäst house inne på Kamalabari Sutra. Turist rum, det var lite finare med lön så vi kunde sitta på maten i mysig E-m tun med bilen till oss äldsta och största satsara, 400 munkar i fyra lägen runt ett tempel. Träffade gästvarmar (FORTS)

Till Kaziranga National park. P.g.a. bandh ^{Julafton} 24 LÖRDAG
Eva
358

i Assam problem att komma från Majuli, färjorna inställda, så vi kom ner till färje-gåtan kl 7.30 framme dit i uter så mycket folk, ingen färja och bilen till till. Swagan förhandlade dock med en privatbåt som kunde ta två bilor, och 9.30 kl. - vid 10.00 svög på den mindre passagerarbåt vi var sitta på. Jag & Baba skrek i salongen, bander sitta i salen på taket och njuda av färd.

Jag var uppe kl 6 och tog en promenad i den absoluta stillheten kring vår satsara. Ande fullt av liv, kvinnor i egenda röda tri-löv, fiskare med nät, föglar, kor, munkar här hade vi med oss, turister druckande morgente i kyliga luften.

11.30 framme på fastlandet efter skön färd. Vidare genom teplantage-land highway till Kaziranga, 87 km. Inkuarterade på gästhouse (framtid stark vägen). Men vi för till gammal planters villa-område till hotellet, för lunch (FORTS)

Till Tezpur på e.m. i men dagen började i Kaziranga med elefantritt i nationalparken, incheckning 05.15 ^{Juldagen} 25 SÖNDAG ●●
Zing
4.30

Många indiska turister, bara vi utlänningar (men vi betalade 6300, 2 tre utlännings-intyden/avgift - 1.000 rgs, Binin, Maric & Daniel med 110-kort betalade bara 140 (och så för alla fotografier, istället för 500!)

Häftig upplevelse, jag, Mathias & Philippe på en elefant, ridsedel. Senom höga elefantgräset, massa noshörningar (1.700 finns i parken, av 2.400 i hela världen). Gyvärr tog det fort slut, en bråne över savannen, press in i skuggan en utmärkt plats med blåsig. Fullt med jeega, även var blå, med nya turister, allt lyfte med oss. Hörde ett tigerstund, men såg inga tiger.

Klockan blev 6.30 för att för beställde frakost - under bilen promenader vi i närbelägna Tanka Tea-planterier.

Ater till hotellet, vilade ett tag innan innan vi för svög (FORTS)

50- jag spand ut fr Internet. Många behövs tillvar - a all förmedla vidare.

29

TORS DAG
Natalia
Natalie
363

Upp 7:15 o duschade. Över t. Daus kom för frukost. Upplöste all jag glänt kläder och datorsladd på Tala Park (våre vi of tog med Märta & hänsla, bredvid Kolkatibornas lyxiga sommarhus ligger sandalby, bostadshuset emellan. Som bradd-palestina part med den skullderen allt här är relationerna gula. Gådde på e-m-genen sandalby med underbart vackra lekhus. Skönt cykla, också genom campusområdet, sökte Amit Hazra (ej hem). Internetcafé med mobilloggloggning, alltså långsamt, funkade ej. dagen dag med frukost sent, god lunch med rai-fisk, sen kvällsmat.

Kväll: Manjins ledde planeringarna inför 100-årsminneshögtid för Annade Munniska 8 januari. Daus & Mattias spela, jag sprang med Barbara Bovi.

Datorbatteriet inte mycket kvar, men hann gå igenom alla fyrdassens postgator och utgående e-poster. Mygglig natt, fick ta på extra tjeja - Annas vänt bärta o skanduchis o torkhari till frukost kl 9. Jag vecknat 8 och salt och läste Alf Lundell på vår utgående, innan vi gick över till Boris hus.

30

FREDAG
Abel
Set
364

Hörbyg Indisk frukost - lunch och torkhari. F.m salt i selen och läste Lundells bok. Efter lunch gick jag, Mattias, Marie o Philippe till campus-området, skön promenad.

Hälsade på Amit Kumar Hazra. Hans fru ringde efter honom så han kom från Sri Lanka, hade ett kort samtal men sen måste han tillbaka till jobbet. På väg uten besökte jag Tagore-museet, 5 rps inbete (svart betale med 100 rps) bara för att se nobel pris skulptur.

Hemma kl 4:45, läsk vid dörren. Förhåll ha jylleat. Måttas skuffat en flaska whiskey in i läsk. Buddha gjorde madla. Mattias spelade Warvett. 05:22:30.

Babi kommer till Shanti-niketan f.m., tar med ~~min~~ kläder och datorsladden, med toget kl 9. Så på kvällen kunde vi ha bibelstud (vise Assam- och Shanti-niketan kläder).

31

LÖRDAG
Sylvester
365

Måttas ofestlig nyårsafton för jag var så jätteförkyld, även Marie förkyld och Daus blev illamående på kvällen. Så vi orkade inte stanna upp till midnatt - till säng kl 23, jag o Daus med Baba o Marie i Boris hus, Mattias med Philippe i Britans rum.

Hemma hela dagen och läste Alf Lundell, nästan klar med 559 sida låga boken. Daus i gån Manjins och köpte melanfärg etc., och Baba med Goni, Buddha o Baba till melan för reseplaneringen, och kom sedan tillbaka med Rang på bil (han kom med toget kl 18).

Rang köpt på whiskey och vi åt god mat på Willen, men jag visade uselt. Tyvärr bara en vädning med mig!

Nyårsdagen
1 SÖNDAG

Ater fr. Santiniketan.



på att Birba ska
) . Medan cir 22:45,
Matthias och Dewel
konserter, höjpas det

h-laget och alla
- tillhånen försör
gas ut på nätet.
Efter igen gott ha,
mycket till jul.
en vecka, jagvarn,

23 december forts. d.v.s. abbaten som vi förde ett kort samtal med siltanade på små nattor - vaneffter var förväntas komma en donationen. Såg museet också och vandra runt satsaren där man kan arbeta för fullt med ett bra hand o vishörden. Några talade god engelska med oss, fick veta att vi det ablatuniga komma hemme och bo i satsaren.

För vidare på de upphöjda levnadsområden mellan risfält och vattmakar, där en stor mängd flyttfågla betade - Swapan följde bakom, komade ut sin kistare. Hotellmängden var också med, ha för han kunde folk överallt på bota första satsaren vi besökte (med garvade skatt, i den tunna böresalen) och på Uttara Kamalabani Satsana som vi besökte senare (i skynningen) och där vi också fick en andning med abbaten.

Däremellan var vi dock till en mising-dal av Kamalabani. Fiskerfolket med hus på bambupålar, storraddan av äret med vatten under och med sina bötar iavid basen, en vintertid däremot kan mark. Avloppet rinner rakt ner på marken och där gör grisen och hänan runt och böna/pöskan. Vi var på jakt efter vis-ol, och det fick vi också på andra stället vi kom till. Gästbuck, igen höjpare, däremot fotograferade Birba alla söta barnen, som blev hänglade som höst när de fick se bilderna på sig själva. På ett annat ställe köpte vi två schakar för 180 rupi. Drack te i kassen, så till hotellet o vilade. Middag kl 20.

Og jag glände berättade att Philippe blev noggaktig i klänning på morgonen, hade en jultills resa och hon stannade på hotellrummet hela eftermiddagen. På kvällen talade vi på Maras och Philippes res-utöde på min dator, och som videofilmer med Hryta/östlledet - konserter som jag skickade ner till dem med Hava o Deepak i oktober. Till sögn, höjst, 22:30 Jag o Matthias i del andra rummet med vilt ljus.

25 december forts. Bra landsväg till Tezpur, södra sidan av Brahmaputra med Karls Angloy Hills på vänstra sida och floden till höger. Slutligen på över floden till Tezpur ('City of Bloods', här uppkommet på en mytologisk drabbning mellan Shiva och Krishna just här. Vacker stad med mycket parker och vatten, invid Brahmaputra.

Inkommande på Tezpur Tourist Lodge, som ett betydligt ställe om en helt
OK, fast oattraktiv toaletter. Bara väldigt hänsynig för frist detta, men en
jg. Mycket god mat i restaurangen dock. Beställde lunch, men sen tog vi
en mer en timslång promenad till närbelägna gånkebyggen med intressanta
~~byggen~~ och hantverksverk. Kul för där var massor av glada hjälplediga
studenter från Dibrugarh och som gärna ville låta sig fotograferas osv
os. På väg ut till hotellet passerade vi Don Bosco School and Church.
Skönt julfirande med inspelad musik, julkuddar och färgglada dekorations-
Besökte kyrkan.

Svensk cykelst, Daniel fr. Stockholm (nu i Bangalore Hattichalm) och jag
på hotellet på e.m., skände runt i Assam, börjat i Siliguri
och vänt upp i Shillong, egen redovisning och, så sen färd till kopisa i Gosai
vilade o läste till dundert, men 15-30 ut på tur med bilen. Till Eldberg,
demonstreringen Bananis bönor där han lede med vackra dottern Usha.

(och Shiva-dyphane). Usha blev guroon prathitadlars Chitradelhas
försorg förenad med sin älskade gurun Anuradha - Krishnas sonson-
ledare till krig mellan Shiva o Krishna. Detta askeologiskt med
slatgen på utskiftningen, för dagen (juldagen) fullt av turister, med
härleg utbil över floden.

Ausväntade med ett besök till Shiva-templet i Tezpur, medvande av
en prest. Ate till hotellet blev vi väldigt besvurna, dock
för att vi vet av Swapan att vi inte alls bokats in på Deadman's Hotel
i Guwahati, utan på ett helt annat ordinarie hotell - Blue Moon,
dock för att vi fick veta att även en Assam Bandh (den 66:e för året
i Assam!) skulle bli i många Anledning: Nojra bod-ungden i rhyt-
shjintna i Brajgungon sedan de protesterat mot säkerhetsvakter som antas bli
kvinnor på Brahmaputra Mail på väg mot Dibrugarh. Bandh utlyst av
arbetstidens och organisation.

Därför måste vi starkt extremt tidigt för att köra till Guwahati dagen
därpå, för att inte riskera att bli stoppade.

Till senare efter onsdag vid 20-30. Mast i riktning dock på att det inte blev
en fullig hotell-anslutning på Deadman's.



Nyårsafton

31

LÖRDAG
Sylvester

365

Fortfarande jätteförkyld på morgonen i Shantiraketan. Nyårsdagen
 körde ut till dandells 'Värmen'. Mycket bra.

Tog tillbaka till Kolkata med Shantiraketan Express kl 13-15:30.

TVå bilan till stationen i Balpara (13 pers) + Mishra på Dulals me.

TVå på toget, men vi hade fullt reserverade platser. Jag & Mattias.

Från Kharach fick vi skjuts med Renas bil hem till Park Circus, via Rabindra

Setu (nygata), flyover till Park Circus, och EM Bypass & Lake tower.

Daniel & Monique är även på toget. Birin, Mattias & Philippe gick hem &

Abir i nyvaktade på postkontoret (70?). Jag köpte en ny dator och betalade räkning, uppdaterade webb-sajten (vår fungerade).

*

1 SÖNDAG

① Cinnerbäck ringat fr. Oskelen. Jag ringde honom och fick glatt besked att nya **Vecka 1** bedrivs i ett helt klant. När tillfälligt i Shawne - för vad med alla viva i Indien, och en hade hört av oss. **gätterologist!**

Januari * Seminarierummet och ett möte med 15 resorack följare, nästan bara. V M T O T F L S
52 1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29
30 31

kvinnor, som fick presentera sine forskningspapper och jag berättade om SASNET och redde om tårnblåa sexualitetsparties. Mycket intressanta ämnen. Bra möte.
Swagme körde oss till John Das Park och så tog vi metro hem. Märkligt kväll - Tutu kom hem i Tale Park, fick se nya inflydningshatten. Den som köper måste ha hundra ögon, men som säljer bara ett.
Italienskt ordspråk
Mishtra o jag öftat - blev upprörd över att Daddy, tuktande Rev, och te kta över huvud. Slutade med att jag fick göra om köket i datorn, såvare varant, som Mishtra för tujde på nytt. Derasen alla Daddys fulad barn ut an ett stöps - i och för sig kull allt se - och så glet tilligt va Tutu bokte. Jag började läsa ny bok, på - Howe - 'Rismoden' av Rana Manicha Bra on Malaysia.

2 MÅNDAG Svea Rekonfirrens Sulf Air - biljetten hem, på Sulf - kört ut vid Lansdowne. Metro c. Rabindra Sardan kl 12, efter allt först hävarit med Mattias, David o Philippe på Internet-café vid Shyanbaga.

Efter biljettfixet grommed genom stan, förbi Saturday Club, drack Elvögshot kaffe på nytt kafé (44 rup för jättemugg med guld kaffe). T-bana hem fr. Mandan. Kväll: Fixade inflydningshatten till nästa veckas Annada - frände, i Qnark på min dator, fotograferat av partiet. Mishtra o Manjira fixa med tujehing images. Fortsatt förhåll. Bangal o byg infod till barbeneparty på kakret sent på kvällen. Jättegott kött i gruy + panathas

3 TISDAG Alfred Alfrida 15.00 SASNET - presentation på Aboul Kalam Azad Institute for Asian Studies. Swagme nya institution. Babin ochad med.

Träffa Swagme 14.00 på Asiatic Society. Dessförinnan jag betala mugg för alla Qvanströms beställda artiklar. Babin och jag för med cykelbriksha till Belgachia och så t-banan till Park Street. Byrd hr ut till på Asiatic Society, ej klart om artiklar Till Oxford Book Shop o köpte nykurt, så ska till AS just i tid för att Swagme kom, och körde oss ner till frihetstul - Uta Azads hus i Ballygunge, nyrenoverat till central forskningsthus och museum. Huset där Quid India-deklarationens affördes 1942. Jayanta Kumar Ray, ordförande i Executive Council för MAKAIAS, sedan nay-05, som jag träffat tidigare, närde med oss. Efter kväll möte i hus var vi till *

4 ONSDAG Rut Bindna till Buddha från lunch, i ny lagadhet i Dhakuria

För hela familjen med metro från Dandam (för att få sitt plastrer) ner till Mallighet. Derrifrån ska med Boin på bil. Kon bensfron först punkt 11 efterna Marie skulle till homegubt-hane (jättemästaren, assistent handflor). Jättegod lunch, och sen tog Ria mig o yngdarna med till ett brudhittenged på andra sidan Dhakuria-bron. Dohstingt, så i kället tog vi grommed ner till Rabindra Sardan. Köpte drö, hoksmatten, på strage. Från Buddha vid 15.30, bil till Sari-hatt och Kalyhat, köpte dvd-filme (Ray-filme) och shawon i Melodey. Metro hem till Belgachia. Kväll: Mattias o Philippe köpte singaras - i fot affär, ej så gode. Abiro Bunkl hälsade på - tillde på Asson bilden på min dator. Jag, Marie o Philippe t. Internet-café i Parkhaga. Shaw hat - navt till Capal Sanohit och mail t. Rabi i Bangalore! (1)

Ⓢ Rijn & Shon Philippe, blir svårt när han får hörförn. Båda besöks i andra
ryggar (avsnitt efter lunchen) på Rijn's skolgång **(FORTS)** Januari 2006

Följa med Ferdinande till Jawahar University. Trettondedagsafton
Träffa honom kl 12:15, taxi därifrån t. Jawahar
Asoke Bhattacharya mötte oss och tog oss till universitetets guest house,
för ett nytt SASNET-möte. Några välkända ansikten, några - en fysiker,
en tekniker och en sociolog var nya. Bra möte. Ferdinande följt affilsat
till Dept. of Sociology. Taxi t. Rabi-dra Sarani o t-bane hem.
Så ont i halsen på natten trots Herbal och annat. Hemifrån vid 10:30, fullpackad metro
t. Park Street och Asiatic Society. Nåklant n. Olls arbed. Betalade 75rs i kassa.
Sedan till Barista, nytt café på Park Street, espresso o choco cake. Sen vidare t.
Hemma kl 15:30. Marie o Philippe packat ända sen igår! Densel uttröckt. 5

TORS DAG
Hanna
Hannele

Antikviteten fungera, så skönt må bättre. Istället Trettondedag jul
dock väldigt huvudvärk. Sista natten med sex personer i vardagsrummet.
Te och toast m. indisk ost t. frukost, och läsa Telegraph som vanligt.
På förmiddagen satt jag i Mantas rum och skrev rapport på datorn om besöket på
MAKAIAS-institutet i tisdag. Sen satt på badkåpan och läste 'Rismoder'.
Marie och Philippe flyger till Delhi, Air Deccan, kl 17:35, nej planer för
senat (Manjira följt sms - besked därav) till 19:30. Väntan där på hela dagen **(FORTS)**

FREDAG
Kasper
Melker Baltsar

Kl 19 get-together hos Umesh Kirtikan i Ballingunge, med hustrun Claudia,
för Mariaga när uppväxt i USA. Bara vi där. Bonts köpte av oss uterför huset
12/5 Swaha Street kl 19:15, på väg fr. flygplatsen. Öls och, så mat till sist.

Lunch hos Ajit Roy kl 12:13. Matthias Densel följde också med.
Märktes att både han och fru blivit väldigt gamla. Marie därmed
viktigt att hon berättade att både föräldrarna varit så glöggade för ett år sen.
Underbart god mat som det brukar vara. En öd kvar från november, då de väntas
släppa ut mig på wednesday. Betalade Ajit 6.000 rps - ansvaret för 3/05 o 4/05.
F.m. fotografierade av gamla bilder hemma på Tale Park, daddys-bilder m.m.
Han fr. Ajit med taxi kl 15. Om i huvudet, tog jag galschick + sist anti-bakti hem.
Matthias o Densel repeterade svensk folkmusik. Singas och misty. Kväll: sken
rapport om släkt Jawahar-mötet. Ringde farmor i den och pratade till
det var slut på pengar på nytt Airtel-kort. Tabbspelare kom över och sången.
Skön lögnpromenad med Matthias, tre timmar från kl 4 **(FORTS)**

LÖRDAG
August
Augusta

Tala Tank-Chitpur, föjel marknad - Bagh Bazar - Kuntakuli, märke av
halsförändring Saraswati. Matthias allt intresserad. Smala gränder ner till
igen, så BK Pand Avenue → Chitpore Rd (Rabi-dra Sarani) - Jorankha, Tegonpalatset.
T-bane hem fr. MG Road, fullsvadert i vagnarna, ett det idag höllits en gigen
CPI(M)-manifestation på Maidan, en usla-närvarande väntades hem.
Glass och mango juice köpta på byggnad och arsten i Tale Park.
Hela stämman hemma för genvegg inför måndagens senat. Tuba o Tuka, pratade
med mig, Abir o Bunu, Bunu, Mulu, Manjira, Bunu o Rana, Manta, Ben på
Tabbspelare o så på plats: Repeterade 'Elen Natan Deshe', gån gån **(FORTS)**

SÖNDAG
Erland

Ringde fru Sachdeva i Delhi, fick se så att Marie o Philippe för
hos den i Delhi fredag-måndag. Så glad över samhället.

Vecka 2

Januari *prutkontorn. Jag följde med Bubba o Manto till fiskmarknaden och köpte
 V M T O T F L 5 kottla-fisk. Hämtade kenträtt, bl. a. m. gröna havsreng.
 52 1 2 3 4 5 6 7 8 (kg-80 rps) Skulle sen snabbt start lass bärar som posttyg, bet,
 2 9 10 11 12 13 14 15 eftersom det annars blir för tungt flygbagage. Banga levat följ
 3 16 17 18 19 20 21 22 med till Belgachia post office, men hon hann inte. Bubba son,
 4 23 24 25 26 27 28 29 istället dans, bokläsning, lunch och sova en timme.
 5 30 31 kl 14.30 taxi hemifrån till Jagesh Mine Academy, försäp
 Naturlighet är den svåraste attityd man kan inta. Banga tar talas på en timme, med instrument och Daddys prat. J
 Oscar Wilde jättehörs, så över en timmes körning när till Kalkatta. Teatern lite skabbig, synd det är där konserten ska vara.

via Frankfurt, idag väcker där

9 MÅNDAG Marie o Philippe hem till Sverige, Luftförsä fr. Delhi
 Gunnar d. 4-5 tråkig dag i väntan på kottlans föreställning. Fin artikel i
 Gunder Patrika, roligt med bild på fotopelare Daddy. Daniel t. home-
 Annada Munshi 100-års centenary celebration, Jagesh Mine Academy, kl 18-21.
 Daniel o Mattias spelar, jag sjunga med Bubba o Bari, Manjori dansa, Manto o Banga spelar.
 (Rep från kl 15). Blir jättefin föreställning med Manto som i ledare. Bumba
 och Rana introduktörer. Hederstal av Ramandada Mukhopadhyay, men jag höll också
 ett improviserat tal om Annada och vad hon betytt för mig, efter att jag sjungit 'Elem
 Notun Deshe' med Bubba. Stor succé, så många lyckönskningar efteråt från folk i gr
 lshen (starkt o värmt till familjen) och teaterarbetarna o talangspela. (FORTS)

10 TISDAG det är svalare på natten, men ännu inte den vinterkyla som
 Sigurd Telegraph anslutet är på väg med nordliga vindar.
 Sigbritt 10 Min sista dag i Kalkatta.
 Skickade ett paket med böcker till Sverige, 7,5 kg (3.000 rupees för
 Speed post) fr. Shyambaza post office. Bubba och jag dit med taxi
 (betvånligt - hörs vid 11) sedan vi inte lyckats fixa po Belgachia p.o.
 Sundcraft, kusma utanför boken förade med inpackning - insylt.
 Han är och hämtade Mattias o Dewid, och så för vi ned riksha/metro till
 Park Street, och dit po Kwality-restaurangen. Festligt och mycket gott.
 Tommygo t. avg och öl, varmrätter, Tullipfisks o creme creme, kaffe o te.
 1.690 rupees. Bubba tog ut 15.000 rps i anbud. Besökte Oxford Book Shop. (FORTS)

11 ONSDAG Lars flyga Kalkatta - Muscat med Gulf Air, ~~13.45~~ 9.45
 Jan Checka in 3 timmar innan. Id Mumbai - helgdeg. -13.10
 Jannike 11 11 timmars stop-over i Muscat, bo på Holiday Inn Hotel.
 Spännande komma till Oman, Sultan Qabos land som moderniserat snabbt. Shopping
 malls med McDonalds, flotta bus och bankbyggnad. Inte mycket gennalt - ett antal
 fast när naturen är måderigt, tuggigt och närhet till berg. Och alla vi reserörer sa
 ka för Kalkatta, 40 minuter försneda, och ska vidare till Frankfurt i natt - sex
 personer, M.a. ett tysk-undersökare, fick fri hem post till hotellet och jättefina
 rum - till vid 15.30, med utsläpp vid det. Duschade, tog några kyl och vilade en
 timme. Sen ner till receptionen, växlade 100 \$ → 26,8 Oman Rials, och
 hyrde en taxi för en timmes sightseeing till Matrah och Muscat (FORTS)

Se föregående års dagbok

December

V M T O T F L S

48 1 2 3 4

49 5 6 7 8 9 10 11

50 12 13 14 15 16 17 18

51 19 20 21 22 23 24 25

52 26 27 28 29 30 31

5 januari 2006 forts: Buba gick ut med Mattias o Dawid på sen eftermiddagen, besökte religiös festival (Krisna) i parken - höstalar skänka ut musik hela kvällen. Vi väntade att slott skulle komma, men det var helt tomt tills Buba o Manjus slutligen dök upp. Manjus och skänka runt hela dagen ut att informera tittarna o TV om mändagens föreställning. Kollade Internet. Måst fr. Rabi igen. Besökte att vi skulle hinna, kolla till Balasore, men istället avslöja her att han o familjen kanske komma och hälsa på oss i Pashpore.
Klockan 20 hade jag tid hos läkare för mitt hälsande, orolig att behöva uppleva

19

MÅNDAG
Isak

353

solna elände son för 2 år sen med lunginflammation efter hem-konster till Sverige. Jag o Buba dit till mottagningen på värbakata. Ta en skönare innan man gick in.

Trevligt, men läkare undertecknade noggrant och konstaterade att jag hade en bröstinfektion. Skönt, för därmed anti biotika möjlig till hjälp och köpte Azithromycin-tabletter, 3 stycken för 59 rps.

Tog en tablett direkt på kvällen - och först 3-tiden på natten verkade jag av att jag hade mycket slem att hosta upp, och behov att rensa nasa o svalg. Därefter sov jag gott.

Mattias o Dawid var inför mändagens konsert. Det var riktigt fint, både del de spelen var för sig och när de spelar i hop. Man tar häna och är på planet.

20

TISDAG
Israel
Moses

354

sök skett transporten till Jagesh Mame på måndag.

6 januari forts: Philippe gickade om vårdarna hela tiden.

Bhas kom hem för en gångs skull - och vi, mest Buba, uppmärksade hans på hans födelsedag. Tutu och häna en skuld - Bona kom med sin bil, Buba o Manjus kom vid 4-tiden. Vid 16-30 for jag o Buba med Mare o Philippe till Dundern med Bona's bil. Därute satt vi sedan drögt en timme i väntsalen innan M. o P. gick in för att checka in.

Som för Mare vid 23 att de landat i Delhi, och en timme senare nytt stoff att de nu var framme hos Sachdevan. Buba köpt ett fint silverarbete

21

ONSDAG
Tomas

355

+ Vintersolståndet
en löst sandstyk som presenter till Praxela. Oväntat att sven hade fyra praxer i vandringsmuseet. Buba o jag kom hem från middagen hos Umesh med taxi vid 23.

8 januari forts: Lite trist när alla hade pratat begrepp när de diskuterat programmet, så jag gick till Mantorvan. Mattias o Dawid utösa det, såll ut jules med den en skolanbelet o dund. Jag ser fram emot att komma hem snart.

Dawid ont i halsen, Buba ringde sin dotter Saha, och fick per telefona recept på sanna antibiotika som jag fick. Banjal o lug köpt koff-hebal i Begandae, de ljudet Mattias o Dawid på det tidigare, idag har lug ve med ett ful

December 2005

bill mig. Buba gillar det så klart inte, men acceptera.
Släkten gick vid 20:30, lugnt och härligt de riffer. Rijn leker på
galskt i vardagsrummet, jag drucker en kopp kaffe som Bubas lagat.
Banga ringer mitt till fulla middagar och hälsar från Moga.
Marie & Philippe skulle träffa Reglin i Delhi idag, i natt flyger de så till
Kuvaya. Kallaste dagen någonsin i Delhi, +0,4°, just när de är där.

22 TORS DAG
Natanael
Jonatan
356

9 januari forts: Koka kom, så många är som jag träffade honom. Jagona,
singen på nya Sverigetvåren, Chandana. Buba träffade många gamla vänner.
Mishka & Bunka framförde del av pjäs som Daddys skrivit, så såg mellan
Danga och Shiva. Buba sjöng sjätte gradenligt fruktrottingens födelsedag
Efter pansen Manjini dansade, jättfärdigt. Sen kom Mattias och
Daniel spelade tre folkblåsar, sen Mattias en sått av Mozart
Wassmelt hälsat. Daniel in sen spelade Marais 'La Folia' och som extra-
nummer Beethovens Minuet. Ohörligt fint spel av båda. Nut upphållat.

23 FREDAG
Adam
357

Banga avslutade med att spela indiskt klassiskt till tableachonagency.
Scenen fint anpassad. Mishka gjat textskyllt. Daddys gäst med jäsven-
blommar. TV-inspelning av Bangla TV. Tidningsjournalist för Times of
India, Statesman, Pratidin, Bandaman och även Telegraph kom samt. Mishka
presensvarus. Swagyna kom också till konserten, så nöjd, gick dock i panna-
slut innan 9. Hälsade på folk, packade ihop, lämnade Julafon
Efter pianofelt jag föll löst av Rana. En taxi med pyglar
och några av oss (Banga, Paronista, Rijn, Daniel), medan vi över-
tog till andbana hem. Bekvämt med sitt platsera hela vägen till Belgachia,
och sen gick Manita och jag hem. Alla så nöjda med dagen. Polly tillagade
smakligt rfs och godkännsregionalen till middagmat.

24 LÖRDAG
Eva
358

10 januari forts: Kikade på böcker när jag hade varit för något senkvilt.
Frögade vid de tan för att skicka böcker på post - 130 rps för 3 kg med
sea post. Betydligt billigare än vad vi skickade Speed post.

25 SÖNDAG
359

Här med neton bil 16 - så smidigt och smidigt, kan
inte låta bli att förmedla över det förförande.
Buba & Mishka & Manjona kom på kvällen och tog familj. Mishka
lovade skicka en riksha-sedel till mig. Tutan kom också.
Brände en cd med konsertbilder. Mishka kom till tändgarna.
Brände också en cd med alla Tade Park bilder som jag tagit på
bilder. Parkade klart ut-resvisha, hela för att resa till Muzant
i Moga. She bli härligt komna hem.
Aha dom och gott kött med litchies till middagmat. Såg på TV ut
hoppades de skulle visa för konserten nästan skilt när vi blev det ej.

Indisk TV visade inslag av Annade-hanrikan torsdag

Januari 2006

Kärs flyga Muscat-Frankfurt-Köpenhamn. ~~Charter~~ ~~00.20-08.45~~ 9.50-11.15 (SAS) 12

TORS DAG
Frideborg
Fridolf

Från Bahrain satte jag på Sasonates kuddar och ögonbindel och 'sov' mig igen natten, dock utan att vissa nattetid och frakthäffet. Från 23:01 Muscat till månsgrader i Frankfurt, med snö och is. Virvade runt på flygplatsen, skrytade från terminal 2 till terminal 1, A. Fick boardingkort efter låg hö i trans office, så skrytade till B, och toke efter gate 10. Är i EU-förelen, alltså höjd säkerhetskontroll för allt vad vi har den fjura säkerhet 8 och har druckit en kaffe. Just nu börja det säljarna ute. Men väldigt bra - sån kumtrast med förra härensca, för 20 år sen, Frankfurt kl 7-9.50. Tågset, ~~transaktion~~, väntat efter security check (FORTS)

Jobba på SASNET. Tackmad till folk på resa. ^{Tjugondag jul}

13

FREDAG
Knut

Månden rikligt tilligt uppdaterna sajten. 800 mail. Ste på jobbet efter 2 veckor. Höga med just även här, fixade med min reseräkning och räkna på eftermiddagen. Keshab och Basim köpte på i vilka hära om min res-erfarenheter. Det är klart på Ideo-restauranten.

Vaknade
13 4.30

~~Bilen~~ Bilen gick igång allt starta - ställ stilla 2 veckor. Inga på maten fick jag hjälp av Charlie o Gösta att få igång den i garage. Detta efter att vi varit hos Arne o Gösta på Nipponens för att underkännas nya kontrakt på en Sunbeam-gövan. Hans o Philippe med sin utbren.

Babu, Mattias och Daniel flyger hem till Sverige, Kolkata-London med Air India. Köpenhamn på kvällen.

14

LÖRDAG
Felix
Felicia

Lördag i Lund för min dot, upp kl 6. Fixade med Sydasiat, alla beställningar sena 18/11. Fixade med tillbehören också. Till Henning kl 11 - hämta Sydasiat, men jobbet skickade i rutan till hotellet. Där var det fanns Hest med 3-sex dot, ett hämta, skickat från England.

Pröva med på stan. E. m. Philippe har hem till oss, körd på parkeringskollen - allt hem med Marie igen! Kväll-förberedde ett hämta Berlin på Helsingborg. Men ef so. Tackade - Babu på telefon för dandare - Marie o Philippe. ^{fest hos Mattias}

Till Magdehem och till på nybygget. Hämta v. ^{fest hos Mattias}

15

SÖNDAG
Laura
Lorentz

Hämtade Babu, Mattias o Daniel på Helsingborg - ank fr. London. En väska ef frans dot. Tug lördag. Jag tog sig till jag hämtat på den kväll när se be, och skickat hem - även Daniel med rum. Nu när - nytt bygege. Philippe med till Magdehem på väska 6 i bilen. Snö här på stan. Bedrivinet ef plant. Kaffe o mys Röda Kapellet säsongstent 18.20.

Vidlag först hem
Tror till med o beställningar
Köpte ett ex av skivan med nytt musik
Vaknade 8.50! Snabbt i till Helsingborg.
Brokigt på kvällen ef!

December Se föregående års dagbok

V	M	T	O	T	F	L	S
48		1	2	3	4		
49	5	6	7	8	9	10	11
50	12	13	14	15	16	17	18
51	19	20	21	22	23	24	25
52	26	27	28	29	30	31	

* men lyckades ej skicka mail. Mariehemna och jag på lördagen på Stan Channel. När tittan alls på 'Shrek', Mån 22, en kväll hitt men vänta på tv. Ferdinando Sandeller rydde och även Sebastian (Shrek-fygorskub, wj). Rakt ha vrigt för Orissa medan i vovv i Thailandsketan.

Mina foton gör mig inte rättvisa. De ser ut precis som jag.
Phyllis Diller,

26 MÅNDAG
Stefan
Staffan

Annandag jul

10 Rial betalade jag för taxi utifrån.

11 januari forts. - Utmärkte motorvägar, förhållningar i Mombasa, hinner med de kungliga botarna, stannade vid Sultanens palats i Muscat. Mycket turistic idag, idal Fitr som det är - Omaniska familjer, män i Arabiska dräkter, och kvinnorna beslöjade svant, belänkta bärskare p. Durlad, indiska gästarbetare med familjer och näst detta en hel del engelsmän ute på promenad.

Ater till hotellet strax före kl 18, och nu sitta jag i Churchill Pub och har ätit en kallrök korv med potatis och löns, 2:20, och dricka ett glas koldryckning färdigt. She upp på rummet sen och vila - 22:30 she vi hemifrån på te till flygplatsen. Visste inte att det skulle vara så här med gratis lycholett, hade räknat med att betala något. Men så här var det ju både i Amman och Manicha.

27

TISDAG
Johannes
Johan

Så egentligen inte överraskat. I alla fall hade det ju därför varit för att she med AIR India på lördag - Banga väckte Berlin om 5:15 i morgon egentligen alldeles för tidigt. Polly och Monty Parsons ska också upp och ta fram. Berlin - Banga följde med till flygplatsen så vi har för till 6:30. Sen en timme väntan innan det sätts. Utan motstånd att checka in - jag var orolig att jag hade överväntat, men det var det inte alls - bara 21 kg.

Singane, f. ol. hand, in Uppskade för med senare flygkort till Muscat. Fönsterglaset och igen granne - jättestrukt på planet. God mat och två

28

ONSDAG
Benjamin

glad, Värmlösa barns dag. Flyg tv-ns över kulan, såg Manicha-dalen, och sedan tv-ns över havet. 4,5 timme till Muscat.

362 Kurerade huvudvärken genom att försöka sova - på hotellrummet nästan timme, ha för resten av resan gick som en dans. Kaste ut Rami Manichas 'Rismede' på natten på flygget, första etappen före mellanlandningen i Bahrain. Så kunde ha släktmänniska som spelar Malayia, 1900-talshistoria. Telefonsamtal till rummet 22:10 - dags samla i förtjän med andra tvensit-resenärer och she nu ibland till flygplatsen. Min grupp ej särskilt intressant av kort och med mig.

Köpte en flask Drembute i Muscat, men gjord regelvis dans - 30 \$!
Och den jordenske anaken (fanns i nu) sål till de 4 löpne i het fyve, tyvärr.

December 2005 – Januari 2006

12 januari | två läste Internets och Herald Tribune och Die Welt.
 Vännsdal för SRS-planen 9.50 till Köpenhamn, fullt med svenskar.
 Ue. Bo Larsson, f.d. motorbusschaufför på Arbetet, + Lars Holmström på
 Sjösvenskan - kom ut för bildväxling i Drottning. Solf och sugade med den.
 Betal-frukost på flygjet. På Kastrup problem med örens utlösa, inställt kl 12,
 men näste tåg gick till Malmö. Pöjning to hand och tati till Rødbjerg,
 keuse 13-16. Marie hemma. Berättade att hon och Philippe 'högst pass'
 i relationen, Maries inslag eller henheten. Det var varit så högt 'postkort'
 av Rosa. Jag jätteklara över detta, försökte övertala henne att ändra sig,
 Philippe blev. Ringde Pärin o berättade - hon fick 'att i hjerntat'.
 Klev ut med post, väl samlat av Eva + Toril, så jag vetad vilka godis var.
 Mamma möttes i kyrkhuset, middag i k. Så jag ständigt
 kyrkostöpet. Betalade reningarna Dantobank o plusgiva.
 Handlade på Danas och åt ärtbögge till middag.
 Jätteklart på kvällen, till söngs kl 21.30.

29 TORSDAG
 Natalia
 Natalie
 363

30 FREDAG
 Abel
 Set
 364

Nyårsafton

31 LÖRDAG
 Sylvester



Annada Munshi ihågkommen



SYDASIENS redaktör Lars Eklund framför i TV-sändning Rabindranath Tagores sång "Elem Notun Deshe" tillsammans med harmoniumspelande hustrun Bubu Munshi-Eklund och en ackompanjator på tabla vid 100-årsfirandet av Annada Munshis födelse.

Så har man då äntligen fått sin beskärda stund i rampljuset. Närmare bestämt några minuters uppträdande i indisk TV.

Både statliga Door-darshan och privata Bangla TV var nämligen på plats, liksom reportrar och fotografer från de stora tidningarna i Kolkata, när familjen Munshi den 9 januari i år högtidligt höll 100-årsjubileet av min berömda svärfars, konstnären



Annada Munshi.

Annada Munshi, födelse.

Och i den kavalkad av artistiska uppträdanden som utgjorde jubileumsprogrammet ingick att jag på scenen till Jogesh Mime Academy i Kolkata tillsammans med min älskade hustru **Bubu** sjöng Tagore-sången *Elem Notun Deshe* ("Jag har kommit till ett nytt land"). Naturligtvis kunde inte TV-folket motstå min ljuva basstämma och denna känslofyllda sång framförd på bengali med svensk brytning,

och förmodligen blev just därför detta inslag från konsertkvällen det som fick illustrera hela Annada Munshi-jubileet.

Annada föddes 1905 nära Jessore i nuvarande Bangladesh, men flyttade till Calcutta (Kolkata) långt före Indiens delning. Han kom från en konstnärlig zamin-darfamilj och utvecklades till att bli Indiens främsta reklamtecknare, med anställning hos Times of India i Bombay.

Hans snillrika och innovativa annonser, flyhänt målade för hand, satte en trend i indisk annonskonst. Bland hans stora insatser var den lyckade annonsering som Indian Tea Board drog i gång på 1930-talet för att popularisera tedrickande bland vanliga indier (dittills hade te enbart varit de brittiska kolonialherrarnas dryck).

Han arbetade sedan under 1940-talet för D J Keymers, Calcuttas ledande reklambyrå och där lärde han upp **Satyajit Ray**, sedermera världsberömd filmregissör, till sin assistent. Det besinningslösa våld som utlöstes av Indiens delning 1947 påverkade dock Annada starkt och gjorde att han övergav det liv han dittills levde. I stället

kom han att ägna resten av sitt liv åt att måla tavlor i hemmet, spela på sin fiol och utveckla ett rikt socialt och intellektuellt liv med familj, släkt och vänner av skilda religioner och nationaliteter. Till de nära vännerna hörde **Kazi Nazrul Islam**, som var hans granne på Tala Park Avenue ända till 1971 då denne flyttade över till det befriade Bangladesh och där kom att hyllas som nationalskald.

Annada Munshi avled 1985, men än lever minnet i Kolkata av denna märkliga man som mer än någon annan med sin vidsynthet och tolerans också kommit att påverka mig som individ.



Tereklam från 1930-talet, ett verk av Annada Munshi.

Lars Eklund



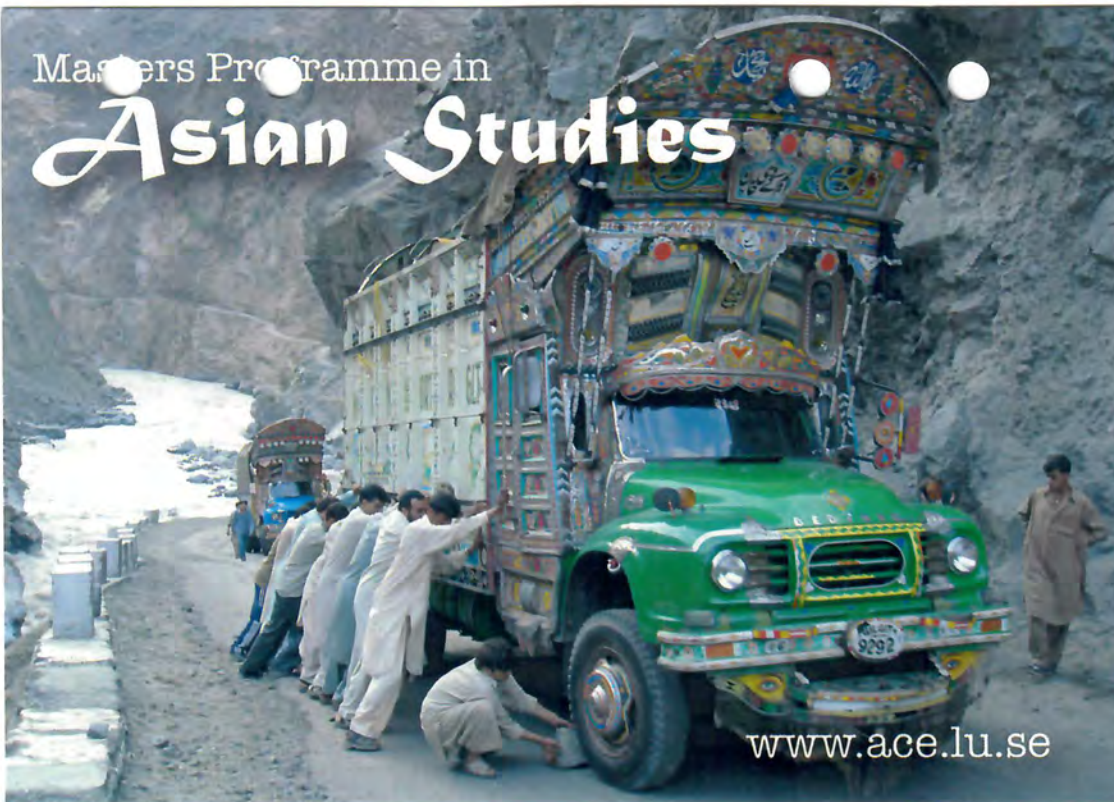
Centenary Year Celebration of
Annada Munshi

A Tribute by Munshi family

An Indo-Swedish evening celebration
at Jogesh Mime Academy,
(near Kalighat Park) on
Monday 9 January 2006, at 6 P.M.

Masters Programme in

Asian Studies



বিকি

দৈনিক স্টেটসম্যান

দৈনিক স্টেটসম্যান রবিবার ২৬ ফেব্রুয়ারি ২০০৬



অপ্রতিম মৈত্রের গল্প: গৃহস্থালি

স্বকীয় বিজ্ঞাপন জগৎ

ভারতীয় বিজ্ঞাপন শিল্পে অমদা মুন্সী ছিলেন নিজেই এক স্বতন্ত্র প্রতিষ্ঠান। গত শতাব্দীর চল্লিশ দশকের গোড়ায় তিনি ভারতীয় বিজ্ঞাপন জগতে ইংরেজদের অন্ধ অনুকরণ না করে সম্পূর্ণ নিজের মেধা, মনন ও বোধিক অভিনবত্বে এক বিস্ময়কর 'ওরিয়েন্টাল ট্রেন্ড'-এর প্রবর্তন করেন। যা শুধু সময়োপযোগী নয়, বিজ্ঞাপন জগতে ভাবনার এক নতুন দিগন্ত খুলে দিল।

প্রকাশক ও উপযোগিতা

কলকাতার 'আর্মি নেভি স্টোর্স'-এ শোকার্ড ডিজাইনার হিসেবে অমদা মুন্সীর জীবন শুরু হলেও, তাঁর কাজ দেখে মুগ্ধ হওয়া সেই আর্মি নেভি স্টোর্সের গোল্ডিং সাহেব তাঁকে সুদূর বোম্বাইতে নিয়ে আসেন 'টাইমস অফ ইন্ডিয়া'তে। বহুল প্রচলিত সেই খবরের কাগজে নানা বিজ্ঞাপনে তাঁর ভাবনায় অনন্যতা অন্য এক মাত্রা নিয়ে প্রকাশিত হতে থাকে। সেখানে একাধারে বিজ্ঞাপনের কাজ, আবার সেই সময়ে বোম্বাইয়ের 'অল ইন্ডিয়া রেডিও'তে বাংলা গানের আসরে প্রতি মাসে রবীন্দ্রসঙ্গীত শিল্পী হয়ে যোগদান এবং প্রভাতফেরিতে স্বদেশি জাগরণের গান তাঁকে মাতিয়ে রেখেছিল। খ্যাতি বাড়তে বাড়তে এবার এল পালা বদলের পালা।

আন্তর্জাতিক বিজ্ঞাপন সংস্থা কলকাতার 'ডি জে কিমার'-এর এইচ উইলিয়াম সাহেব তাঁর কাজের উদ্ভাবনী সজ্জাবনা দেখে ভিসুয়াল ইজারের চাকরি দিয়ে অমদা মুন্সীকে নিয়ে আসেন কলকাতার অফিসে। এরপর খ্যাতির সোনার মুকুটটা পরিণয়ে দিল তাঁকে 'রেলওয়ে' ও 'টী বোর্ড'-এর বিজ্ঞাপন।

শতবর্ষের আলোয়...

বিজ্ঞাপনের মহারাজা অমদা মুন্সী

অভিজিৎ বাগচী

অমদা মুন্সী আজ আর
একটি নাম নয়, এক
প্রবাদপুরুষ। এক যুগ!
তাঁর কথায় 'দশম
অবতার'-ই।
গোটা গায়ে তাঁর
সাবেকি মেজাজ,
চোখে পরমাত্মসম



কুইল সর
'অ্যাডভার্টাই
স্ক্রিপ্ট লি
লালচে লাই
ক্রমোমতির
ভাবনাটাই
হয়েছে—ক্যা
রিগেলিটির
অনবদ্য!

পূর্ব বাংলা
বিজ্ঞাপন শি
চেহারা নিজে
পরিবেশের
অনুপম ছন্দ
প্রত্যেকটা নি
শৈলীতে। ন
চাহিদার মা
উদ্ভাবনী বি
এনে দেয়।

দিগন্তের
কন্ট্রোল' ও
মিলেমিশে এ
অনুসন্ধানী
রূপের সখ্য
মুন্সীর 'অপা

প্রকৃতি থে
'টাইপফেস',
—শুধু আনন্দ
মেলবন্ধন তাঁ
কেউই চিন্তা
প্রদর্শককেই ন
বিশ্বাসে অমদ
চেয়ে বরাবর
ছোটবেলায়
ভোরের কুয়া
রহস্যই পরে
ভেরিয়েশন' ব
নিয়েছে।

গাছ-গাছাকি
'মিডলটোন' অ
রুপস্বতা থেকে
প্রয়োগ আমরা

ছাত্র

২৬ ফেব্রুয়ারি ২০০৬



লোপামুদ্রা মিত্রর ছোটবেলা



কুইল সরু নিবে কালোতে
'অ্যাডভার্টাইজিং' কথাটা লিরিকাল
স্ক্রিপ্টে লিখলেন ও ওপর-নিচে দুটো সরু
লালচে লাইনে বিজ্ঞাপনে কোম্পানির
ক্রমোন্নতির আভাস দিলেন। পুরো
ভাবনাটাই যেন কাগজ ছিঁড়ে এইমাত্র করা
হয়েছে—ক্যাজুয়াল জেসচার থেকে
রিয়েলিটির এই উত্তরণ এক কথায়
অনবদ্য!

পূর্ব বাংলার দিগন্তের হাতছানি
বিজ্ঞাপন শিল্পে 'স্পেস রিলিফ'-এর
চেহারা নিয়েছে আর আবহমান প্রাকৃতিক
পরিবেশের হাওয়ার হিন্দোলাই সৃষ্ট
অনুপম ছন্দ, আমরা দেখতে পাই তাঁর
প্রত্যেকটা নিব ও ব্রাস স্ক্রিপ্টের অনন্য
শৈলীতে। নাগরিক সভ্যতার ক্রমবর্ধমান
চাহিদার মাঝে এ-ও এক স্বাতন্ত্র্যবোধ, যা
উদ্ভাবনী বিজ্ঞাপন শিল্পে এক বিরল মাত্রা
এনে দেয়।

দিগন্তের ব্যাপ্তি থেকেই 'স্পেস
কন্ট্রোল' ও প্রকৃতিতে সব সৌন্দর্যই
মিলেমিশে এক হয়ে রয়েছে, গভীর
অনুসন্ধানী চোখে তার সেই পারস্পরিক
রূপের সখ্যতা থেকেই বোধহয় অমদা
মুন্সীর 'অপটিক্যাল স্পেস'-এর জন্ম।

প্রকৃতি থেকেই তৈরি তাঁর নিজস্ব
'টাইপফেস', যা তাঁর একান্ত নিজের সৃষ্টি-
শুধু আনন্দবোধ ও মেধার এমন
মেলবন্ধন তাঁর আগে ব্যবহারিক শিল্পে
কেউই চিন্তাও করেননি। শুধু পথ
প্রদর্শককেই নয়, এই স্ব-আরোপিত
বিশ্বাসে অমদা মুন্সী মেধা ও মননে সবার
চেয়ে বরাবরই এগিয়ে ছিলেন।

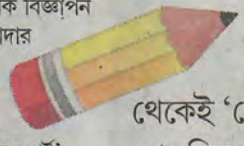
ছোটবেলায় ঘোড়ার পিঠে চড়ে
ভোরের কুয়াশার আলো-আঁধারের
রহস্যই পরে তাঁর শিল্পে সফল 'টোনাল
ভেরিওশন' বা 'ভিগনেটের' চেহারা
নিয়েছে।

গাছ-গাছালির আলোছায়া থেকে
'মিডলটোন' আবার গাছের ছালের
রুম্বুতা থেকে 'ড্রাই ব্রাস একস্ট'-এর
প্রয়োগ আমরা তাঁর টাইপফেসে পাই।

লাগত, কিন্তু অমদার বেলায় মাত্র সাত
ঘণ্টায় সেই কাজই চমৎকারভাবে
উত্তরোত। এও এক বিস্ময়!

'আর্ট ইন ইন্ডাস্ট্রি' পত্রিকায় ক্রিম
ক্রিশ্চিয়ান 'মুন্সী অ্যান্ড হিস আইডিয়াস'
নিবন্ধে লিখলেন—'দূরন্ত মুন্সী। দূরন্ত
গভীরে, দূরন্ত কাজ বিজ্ঞাপনে ভাবনার
জগতে অমর হয়ে থাকবে, মুন্সী এক
দেবদূত। নতুন এক আলোক দিশারী-
সুপার পাওয়ার ছাড়া এ কাজ কারোর
পক্ষে করা সম্ভব নয়।'

আধুনিক বিজ্ঞাপন
শিল্পে 'ফাদার
অফ
ইন্ডিয়ান



কমার্সিয়াল আর্ট'
বলতে অমদা
মুন্সীকেই বুঝি।
প্রাঞ্জল বক্তব্য,
তাৎক্ষণিক রসবোধ
ও ব্যবহারিক
নৈপুণ্যই তাঁর
সৃষ্টির মূল অবদান।
রেখা ও রঙের
এমন ছন্দময় যুগল
মিলন এর আগে
দেখা যায়নি। প্রখর
বাস্তববোধকে

শিল্পীসুলভ কমনীয় আদলে গড়ে তিনি
তাঁর সব সৃষ্টিতেই ভিন্নতর মাত্রা
এনেছেন। বিজ্ঞাপনের তাৎক্ষণিক
ব্যবহারিক বোধকে এক সর্বজনীন
পূর্ণতায় তিনি বারবার নিয়ে
গেছেন।...এটা উপলব্ধির জগৎ,
জীবনদর্শনের আর এক নতুন অধ্যায়।
গাঙ্কিজির মৃত্যুর পরে তাঁর প্রতি শ্রদ্ধাঞ্জলি
বিভিন্ন কোম্পানি একই দিনে সংবাদপত্রে
প্রকাশ করেন, যার প্রায় প্রত্যেকটির
নকশা, ছবি ও লেখা অমদা মুন্সীর একক
সৃষ্টির মাইলস্টোন। এই বিজ্ঞাপনগুলো
এতই উঁচু দরের হয়েছিল যে, যারা

আজীবন সখ্যতা ছিল। নিরন্তর শিল্প সৃষ্টি
করে যাওয়ার প্রচেষ্টাই তাঁকে জনপ্রিয়তার
শিখরে নিয়ে গিয়েছিল।

সহ শিল্পীদের প্রতি যথার্থ আগ্রহ,
তাদেরকে উৎসাহ দেওয়া ও উৎকর্ষতার
শিখরে পৌঁছানোর পথকে তিনি সুগম
করে দিতেন। সেই আমলের প্রায় সব
শিল্পীরাই তাঁর কাছে অনুপ্রেরণা নিয়েই স্ব-
স্ব স্থানে নিজেদের প্রতিষ্ঠা করেছেন। কে
নয়—মাখন দত্তগুপ্ত, সমর ঘোষ, রণেন
আয়ন দত্ত, পূর্ণ ঘোষ, ও সি গাঙ্গুলী,
সত্যজিৎ রায়, রঘুনাথ গোস্বামী, অহিভূষণ

দিগন্তের ব্যাপ্তি

থেকেই 'স্পেস কন্ট্রোল' ও
প্রকৃতিতে সব সৌন্দর্যই
মিলেমিশে এক হয়ে রয়েছে,
গভীর অনুসন্ধানী চোখে
তার সেই পারস্পরিক
রূপের সখ্যতা থেকেই
বোধহয় অমদা মুন্সীর
'অপটিক্যাল স্পেসের' জন্ম

মালিক, বিজন
চৌধুরী প্রমুখরা
বলতে গেলে তাঁর
হাতেই তৈরি। শিল্প
পরিমণ্ডলের শুধু
সার্থক রূপকারই
ছিলেন না, অমদা
মুন্সী সবসময়
তাঁদের ব্যক্তিগত
সুখ-দুঃখের
ভাগিদারও ছিলেন।
জীবনে প্রভূত
রোজকারের অর্থ
তিনি



বেশিরভাগটাই
মানুষের কল্যাণে দান
করে গেছেন। জীবন সখ্যতার এমন বিরল
ব্যাপ্তি ও ব্যক্তিত্ব শিল্প জগতে আজও
অপ্রতুল। দেশে ও বিদেশে সারা জীবন
ধরে তাঁর স্বহস্তে অঙ্কিত অমূল্য
পোস্টকার্ড কে না পেয়েছেন! রাষ্ট্রনায়ক
থেকে সাধারণ মানুষ কেউই বাদ যাননি।
বাংলা প্রকাশনার জগতে দিকপাল
দিলীপ গুপ্তের (ডি কে) সঙ্গে ছিল তাঁর
আজন্ম সখ্যতা। শুধু ডি জে কিমারের
সহকারীই নয়, ডি কে-র 'সিগনেট
প্রেসের' প্রচ্ছদের জগতে এক নতুন মাত্রা
১৯৭১-৭২ সালে (১৯৭১-৭২) ১৯৭১

ভারতীয় রেলপথই হচ্ছে ইংরেজদের সুপ্রাচীন জনবান। অথচ ভারতীয়রা ব্যবহারিক জীবনে এর প্রয়োজনীয়তা সম্পর্কে সচেতন নয়। এই সচেতনতা বাড়াতে অমদা মুন্সী জনচেতনার হাতিয়ার হিসেবে ব্যবহার করলেন তাঁর অনন্য বিজ্ঞাপনে দুই যুগান্তকারী ভারতীয় মহাপুরুষকে। এক 'শ্রীচৈতন্য' ও অন্যজন 'স্বামী বিবেকানন্দ'।

'ফিলানথ্রপিক আইকন'-এর এমন সমরোপযোগী ব্যবহার বিজ্ঞাপন জগতে বিরল মাত্রা এনে দিল। যুগ যুগ ধরে ভারতীয় মনে গেঁথে থাকা শ্রীচৈতন্য ও ভারতপথিক বিবেকানন্দের বিশ্বভ্রমণের বিশ্বাসের ভিত্তে ট্যুরিজম, ট্রাভেলিং, মার্কেটিং ও রেন্ডিনিউ-এর প্রচার ও প্রসার সেই ইংরেজ আমলে বহুগুণ বেড়ে গেল। জনগণ যাতে অভ্যস্ত, তাদের সেই স্বচ্ছন্দ ও আত্ম বিশ্বাসবোধকে কাজে লাগিয়ে অমদা মুন্সীর ভারতীয় রেলপথের সমস্ত বিজ্ঞাপনগুলোও চিরদিন অমর হয়ে

ভারতীয় চা ইংরেজদের মধ্যে সাবেক পানীয় হিসেবে প্রচলিত হলেও ভারতবর্ষের মাটিতে তার গ্রহণযোগ্যতা ও জনপ্রিয়তা বাড়াতে অমদা মুন্সী 'ভারতীয় বার্ড'-এর বিজ্ঞাপনে ব্যবহার করলেন সম্পূর্ণ দেশীয় তথা বাঙালি আখ্যানমূলক সামাজিক আটপৌরে জীবনকথা। প্রচলিত ছড়া, তিথি-পার্বণের ব্রতকথা, এমনকী সাধারণ মানুষের জীবনযাপনের ভাবনাকে গুরুত্ব দিয়ে, চা শিল্পের বিজ্ঞাপনগুলো পরম পানীয় হিসেবে আমজনতার হৃদয়ে একেবারে গেঁথে গেল। সেই ইংরেজ আমলে তাঁর প্রথর বাস্তববোধেই বিজ্ঞাপন শিল্পে এক বিপ্লব ঘটে গেল। অমদা মুন্সীই একমাত্র ভারতীয় শিল্পী যিনি সর্বপ্রথম তাঁর স্ত্রীর ফটোগ্রাফকে চায়ের বিজ্ঞাপনে মডেল হিসেবে ব্যবহার করেছিলেন।

ডি জে কিমারের হেড অফিস লন্ডন থেকে অমদা মুন্সীকে (ততদিনে আর্ট ডিরেক্টরের পদে উন্নীত) যুগান্তকারী কাজ দেখে, টেলিগ্রামের পর টেলিগ্রাম, অজস্র চিঠি ও ধন্যবাদের মালা নিয়ে দৈনিক পত্রিকার পাতাগুলো মুখর হয়ে উঠল, কে? কে সেই লোক? কে এই অমদা মুন্সী?

অভিন্ন বা যশোহর জেলার চৌগাছি গ্রামের সেই ছোট্ট ছেলটি। যে সকাল নেই, বিকেল নেই মস্ত বিলের বুকে ডিঙিতে চেপে মাছ ধরত, দুর্গাপূজোর সময় পদ্মফুল তুলত, জঙ্গলে শিকার আবার

ঘোড়ার পিঠে চড়ে দিগন্ত বিস্তৃত খেত মাঠ বন পেরিয়ে যেত। ছবি আঁকত, পুতুল ও গড়ত নিজের হাতে বানানো রং আর তুলি দিয়ে। নিজে জমিদারের ছেলে বলে নয়, চণ্ডীমণ্ডপের এক নিরিবিলা কোণই ছিল তার ভারি পছন্দের জায়গা। ছোটবেলায় কোরান শুনত, বাইবেল শুনত, শুনত শ্রীমদভাগবদ। যে সহজ, সরল কথাটা পৃথিবীর অনেক জ্ঞানী-গুণী ব্যক্তিও সহজে অনুধাবন করতে পারেননি, তা এই ছেলটি সেই অল্প বয়সে বুঝতে পেরেছিল। তা হল, ঈশ্বর, আল্লা বা গড একটি ফুলেরই নাম। পরবর্তী পর্যায়ে অধ্যাত্মবাদের এই



'ডি জে কিমারের' এইচ উইলিয়াম সাহেব তাঁর কাজের উদ্ভাবনী সম্ভাবনা দেখে ভিসুয়ালাইজারের চাকরি দিয়ে অমদা মুন্সীকে নিয়ে আসেন কলকাতার অফিসে। এরপর খ্যাতির সোনার মুকুটটা পরিয়ে দিল তাঁকে 'রেলওয়ে' ও 'সি. বোর্ডের' বিজ্ঞাপন

আনন্দ, কপালে
জ্ঞানের ভাঁজ, বচনে
মিসটিসিজম, সময়
সময় ঠোটে দুই-এক
কলি 'আইনে ক্লাইনে
নাখট মুজিক' কি
কাফি-কানাড়া,
আঙুলে লে-আউটের
বিস্ময়-টান



জন্ম ২৭ নভেম্বর, ১৯০৫
তিরোধান ১৩ জানুয়ারি, ১৯৪৫

প্রকৃত স্বরূপকে অমদা মুন্সীর প্রতিটি কাজে আমরা বিভিন্নভাবে দেখতে পাই। বিজ্ঞাপনের প্রথম আর প্রধান কাজ হচ্ছে নির্বাচিত ভাবনার বিষয় নিয়ে প্রথমে একটা স্কেচ তৈরি করা, যাকে আমরা বলি লে আউট বা খসড়া। ভারতবর্ষে অমদা মুন্সী হলেন একমাত্র শিল্পী যিনি লে আউটের জাদু জানতেন। অ্যারেঞ্জমেন্ট অফ ক্যাপসন, বডি কপি ও টাইপোগ্রাফির বিভিন্ন ক্রিয়েটিভ ভ্যারাইটি উনি যে নিতানতুন সৃষ্টি করে গেছেন এর কালজয়ী অবদান বিজ্ঞাপন শিল্পে আমরা কেউই অস্বীকার করতে পারি না। সেই তখনকার দিনে সাদা কাগজে রাবার সলিউশনের টিউব ঘসে (ওপরে রং করে, পরে তা আঙুল দিয়ে সেই আঠা তুলে দিয়ে) যে অনিন্দ্যসুন্দর মাল্টিকালার টোন ও হিউয়ের এফেক্ট এনেছিলেন, তা না দেখলে বিশ্বাস করা শক্ত-গ্রাফিক ডিজাইনের ধারার প্রথম সৃষ্টিকর্তা তো অমদা মুন্সীই।

'আর্ট ইন ইন্ডাস্ট্রিস' ম্যাগাজিনে সেই স্মরণীয় 'ডি জে কিমারের' বিজ্ঞাপনের কথাটাই ভাবুন- বিভিন্ন প্রাদেশিক ভাষার সম্মিলিত ডায়গোনাল

টাইপোগ্রাফির ওপর বঁদিকের কাগজে সম্পূর্ণ সাদা রিলিফ রেখে



বিজ্ঞাপনের এহেন পরিকল্পনা! ডানদিকে এসোটের্ড টাইপফেসের ব্যাকগ্রাউন্ডে বাংলার রাত অঞ্চলের লাল মাটির রং (গম্ভেয়ানা বেল্ট, যা হিমালয়ের ৬০ হাজার বছরের চেয়ে পুরোনো) প্রাচীনতা হিসেবে ব্যবহার করে, গোটা বিজ্ঞাপনটাই সাদা কাগজের পুরো ফ্রেশনেসটা ধরে রাখতে চেয়েছেন, কোম্পানির নামকরণে ব্লক টাইপ (স্বায়িত্ব বোঝাতে) করে ভাবনার ক্ল্যারিটি আনলেন আর ক্রো

মানদণ্ডে 'ভিসু করা যায়। বিজ্ঞাপন শি হাতিয়ার, সেই আর কোনও স সহজ করে তা শিল্পীর এই অ মাঝে গ্রহণযোগ্য নিয়ে যায়। ই বাখা সাহেবদে

তার তৈরি
কমার্শি
বক্ত
তার স
বাস্তব
তার সব
তাৎক্ষ
তিনি

আধুনিক বিজ্ঞাপন শিল্পে 'ফাদার অফ ইন্ডিয়ান কমার্সিয়াল আর্ট' বলতে অমদা মুন্সীকেই বুঝি। প্রাঞ্জল বক্তব্য, তাৎক্ষণিক রসবোধ ও ব্যবহারিক নৈপুণ্যই তাঁর সৃষ্টির মূল অবদান। রেখা ও রঙের এমন ছন্দময় যুগল মিলন এর আগে দেখা যায়নি। প্রখর বাস্তববোধকে শিল্পীসুলভ কমণীয় আদলে গড়ে তিনি তাঁর সব সৃষ্টিতেই ভিন্নতর মাত্রা এনেছেন। বিজ্ঞাপনের তাৎক্ষণিক ব্যবহারিক বোধকে এক সর্বজনীন পূর্ণতায় তিনি বারবার নিয়ে গেছেন।...এটা উপলব্ধির জগৎ, জীবনদর্শনের আর এক নতুন অধ্যায়



TEA

WITH WORK

স্নান! ডানদিকে ব্যাকগ্রাউন্ডে ল মাটির রং মালয়ের ৬০ রানো) প্রাচীনতা গাটা বিজ্ঞাপনটাই শনেসটা ধরে গানির নামকরণে তে) করে ন আর ক্রেণ

মানদণ্ডে 'ভিসুয়াল আর্ট' হিসেবে গণ্য করা যায়। বিজ্ঞাপন শিল্পই যে জনচেতনার হাতিয়ার, সেই সময়ে অমদা মুন্সীর মতন আর কোনও শিল্পী ঠিক তেমনভাবে সহজ করে ভাবতে পারতেন না। স্বভাব শিল্পীর এই অতিশ্রমী গুণই তাঁকে সবার মাঝে গ্রহণযোগ্যতার সর্বোচ্চ শিখরে নিয়ে যায়। ইংরেজ আমলে সব বাঘা বাঘা সাহেবদের যে কাজ করতে সাতদিন

অনেকের কাছেই সেগুলো সযত্নে সংরক্ষিত।

অমদা মুন্সী মনে-প্রাণে খাঁটি বাঙালি ছিলেন। চিরকাল সেই সাহেবি আমলেও ধৃতি-পাঞ্জাবি পরে অফিস যেতেন। এমনকী পার্টিতেও। বাংলা ও ইংরেজিতে অসাধারণ ব্যুৎপত্তি সত্ত্বেও নির্ভেজাল বাঙালির জাতীয় ইমেজ ও তার সমাদর সমাজের উচ্চতলাতে সবসময় পেতেন। লেডি রাণু মুখোপাধ্যায়ের সঙ্গে তাঁর

আনলেন স্বয়ং অমদা মুন্সী। অবন ঠাকুরের 'কীরের পুতুল' ও সুকুমার রায়ের 'পাগলা দাশু'র প্রচ্ছদের উৎকর্ষতা বারবার আমাদের এই কথাই মনে করিয়ে দেয়। পাঠককুলের চাহিদা অনুযায়ী সম্পূর্ণ নতুন আঙ্গিকে প্রচ্ছদকে শিল্পের তকমা দিলেন অমদা মুন্সী—বোধ আর ভাবনার আবার আর এক দিক উন্মোচিত হল।

অতলাস্ত সঙ্গীত সাধনায়

অমদা মুন্সীর সঙ্গীত বোধের জন্ম সেই ছোটবেলা থেকেই। পাবনার বিখ্যাত বকুবাবুর লোকগান থেকে চেতনার গভীরে সুরের মায়াজাল বুনত বাড়ির লাগোয়া পক্ষিশালায় বিভিন্ন পাখিদের সম্মিলিত কনসার্টের মোহময় মুহূর্তায়। রবীন্দ্রসঙ্গীতের একান্ত অনুরাগী হয়েও পাশ্চাত্য ক্লাসিকাল সিমফনির ওপর অসাধারণ দখল সত্ত্বেই আমাদের বিশ্বয়াভূত করে। বাক, বিটোভেন, মোৎসার্ট, হাইন, হোরাস স্টোকাতো ইত্যাদি জগৎবিখ্যাতদের মিউজিকের ক্লাসিকাল অ্যাপ্রোচ তিনি অনায়াসেই মুখে শিশু দিতে দিতে আজীবন ছবি আঁকার জগতে ভবে থাকতেন। অসাধারণ বেহালা, পিয়ানো, হারমোনিয়াম, তবলা, সেতার, বাঁশি বাজানোর সঙ্গে কণ্ঠসঙ্গীতের চর্চায় তিনি ছিলেন বরাবরই সুদক্ষ। এই সঙ্গীতসাধনার অতীন্দ্র সুরমায়াজাল তাঁর শিল্পকর্মে গভীর প্রভাব ফেলেছিল—শিল্প ও সঙ্গীতের এ এক দুর্লভ মণিকাঞ্চন যোগ।

অমদা মুন্সীর (কিংডম অফ হেডেন বা স্বর্গরাজ্য) পাইকপাড়ার বাড়িতে বাংলা তথা ভারতবিখ্যাত সঙ্গীত শিল্পীরা নিয়মিত সঙ্গীত চর্চার আসরে মেতে থাকতেন। মুস্তাক আলি খাঁ, বিলায়েত খাঁ, জ্ঞানপ্রকাশ ঘোষ, হীরু গাঙ্গুলী, নিখিল বন্দ্যোপাধ্যায়, বাহাদুর খাঁ, নিতাই বসু, নরেন্দ্রনাথ চট্টোপাধ্যায় ইত্যাদি জ্ঞানীশুণীদের সমাবেশে বাড়ি গমগম করত। আর আসতেন ইংরেজ চার্চের ফাদারেরা। অক্সফোর্ড মিশনের ফাদার মাতিসন তাঁর ভক্তদের অন্যতম ছিলেন। চার্চ অ্যান্থেমস থেকে পদাবলি কীর্তন অবধি সঙ্গীতের যে কোনও বিষয়ে অমদা মুন্সীর গভীর অনুসন্ধিৎসু জ্ঞানের সার্বিক পরিচয় পেয়ে সবাই মোহাবিষ্ট হতেন। এ যেন শিল্পী হয়েও আজীবন সুরসাধকের এক অনন্য রূপ! নিজের ব্যবহৃত দুর্মূল্য পিয়ানোও সঙ্গীত রসিক দম্পত্যিকে হাসিমুখে বিলিয়ে দিতে কার্পণ্য করতেন না।

একান্ত আলাপচারিতায়

অমদা মুন্সীর ছবি আগাগোড়া আধ্যাত্মিক। কৃষ্ণ, শিশু, রামকৃষ্ণ ও মা দুর্গা তাঁর ছবিতে নানারূপে নানানভাবে ধরা দিয়েছেন। পুরু বোর্ডের ওপরে তেলরঙে তিনি এঁদের জীবনের বিভিন্ন ঘটনা ও প্রতিকৃতি এঁকেছেন—বা ওঁদের দিব্যজীবনের অতীন্দ্রিয় রূপের স্বর্ণীয় সুসমায় বারবার ফুটে উঠেছে।

এরপর দুইয়ের পাতায়

Green

From: "Green Channel Tour Operators" <green7@gononet.com>
To: <green@bananinet.com>
Sent: Sunday, December 04, 2005 7:04 AM
Subject: Sweedish Group: 2 PAX

Mr Lars Eklund

Z5 201 06Dec. Dhaka-Sylhet
Z5 206 07Dec. Sylhet-Dhaka
Z5 103 09Dec. Dhaka-Chittagong
Z5 061 12Dec. Chittagong-Kolkata

3 PCS
3 p.m.

MR Staffan Lindberg

BG 693 06Dec Dhaka-Rajshahi X
BG 692 07Dec Rajshahi-Dhaka X
Z5 103 09Dec Dhaka-Chittagong
Z5 061 12Dec Chittagong-Kolkata

2 PCS

TourProgram:

Mr Lars Eklund
MR Staffan Lindberg

Itinerarary:

Dec 09'05 :Arrive at Chittagong
Dec 10'05 :Visit Chittagong University. Afternoon Transfer
to Cox's Bazar and Night Halt at Hotel Media.
Dec 11'05 :Back to Chitagong and Night Stay at Hotel
Tower INN
Dec 12'05 : Fly to Chittagong -Kolkata



The Telegraph

calcutta, india

the Power of

Today's Edition

Monday, December 12, 2005

Advertise with us

IN TODAY'S PAPER

[Front Page](#) > [Calcutta](#) > [Story](#)

- [Front Page](#)
- [Nation](#)
- [Calcutta](#)
- [Bengal](#)
- [Opinion](#)
- [International](#)
- [Business](#) Stocks Live
- [Sports](#)
- [At Leisure](#)
- [Sudoku](#) New

email this page Print this page

From imperial product to national drink - Exhibition traces the origin and heritage of tea in India

A STAFF REPORTER



CUPPA CHEER: Teaware on display at the exhibition. Picture by Amit Datta

Be it hurried gulps from steaming *kulhars* or leisurely sips from Cha Bar crystals, tea is an anytime, anywhere drink. Yet, there was a time when tea producers had to plead with people to give it a try.

An ongoing exhibition, sponsored by The Tea Board of India, at Gaganendra Pradarshashala, traces the history of tea promotion in India and the changing attitudes to tea-drinking — from imperial product to national drink.

On view is the reproduction of an array of famous campaigns (on billboard and print), calendars, cartoons, posters, photographs, cinema lobby cards, illustrations, etc. The selection is gleaned from the Hiteshranjan Sanyal Memorial Archive, Centre for Studies in Social Sciences, Visva-Bharati, National Library, ABP Pvt Ltd and other collections.

Here one finds the earliest calendars of Lipton, then the Queen's Own Tea, which projects the beverage as something directly linked with the grandeur and stateliness of the Empire. In the 1880s, when tea from Assam and North Bengal had become a common man's drink in England, in India it was still something indulged in occasionally by the English administrators and their Anglicised associates.

In 1901, the Indian Tea Association even distributed 'pice packets' to grow the market among the masses. But growing animosity with the British and tales of atrocities on plantation workers gave rise to the myth about the ill-effects of tea.

From scientist and *swadeshi* entrepreneur Prafulla Chandra Roy's derogatory caricature of the "pakka cha-khor" to artist Annada Munshi's *charkha*-incorporated design claiming "Tea is 100% Swadeshi" was a long step.

The popularity of tea seems directly proportional to its acceptance as a drink for all classes and communities, and then emerging as a national symbol. The links of tea and adda, tea and the family were exploited still later on. The show gives glimpses of the changing trends in printing, art and advertising and brings to the fore many rarely-seen works.

Supplementing these is a collection of antique teaware from China, England, Japan, Sri Lanka and India. A lavishly illustrated monograph by Gautam Bhadra released on the occasion is a not-to-be-missed collector's item.

If some viewers complained that the exhibition could have been more elaborate and inclusive, Rupali Datta, director of tea promotion, Tea Board of India, explained: "This is an effort at generating awareness about the origin and heritage of tea in India. And this is just a trial run."

WEEKLY FEATURES

- [Knowhow](#)
- [Jobs](#)
- [Careergraph](#)
- [Teekids](#)
- [E...](#)
- [Propertt](#)
- [Weekend](#)
- [Look](#)

CITY NEWSLINES

Choose Region

FEEDS

- [RSS](#)
- [My Yahoo!](#)

SEARCH

Archives Web

ARCHIVES

Since 1st March, 1999

THE TELEGRAPH

- [About Us](#)
- [Advertise](#)
- [Feedback](#)
- [Contact Us](#)

আনন্দ
২০০৫
অনন্দবাজার পরীক্ষা

From
Durga Puja
to the
Festival
of Light.

www.anandautsav.com

- ADVERTISEMENT -

- [Quotations](#)
- [Recreation Activities](#)
- [Veggie Tales](#)
- [Moving Supplies](#)
- [Wedding Favors](#)
- [Bollywood Ringtones](#)
- [Hey Ya!](#)
- [Bollywood Wallpapers](#)

email this page Print this page

More stories in Calcutta

- Cops demolish hostage story
- Boy toy in theft spin